

VIESTI

”Mutta miksi silmäsi ovat niin suuret?”

Kun teknologia yhdistyy hoivatyöhön, joudumme kysymään ihan uusia kysymyksiä.

9 Reumarannikon sitkeät suomalaiset

24 HDL auttaa niitä niiden kotimaassa

26 Aikojensa vahvat: muslimifeministi ja diakonissa

Aurinko laskee Fuengirolassa joka ilta vääjäämättä myös Los Bolichesin suomalaisalueella. Siellä sosiaali- ja terveyshuollosta voi vastata ennustaja tai pappi.

9

18

- 3 Pääkirjoitus: Riku Siivonen
- 4 Robotti ei ärry hoidettavalle
- 8 Kekkoselta lähti mopo
- 9 Reportaasi: Kirje auringosta – Fuengirola on juopon Eldorado
- 15 Kolumni: Jukka Orma
- 16 Vihapuheen hoito-ohjeet
- 18 Henkilö: Suvi-Anne Siimes
- 22 Kolumni: Heli Suominen ja työelämän sukupolvet
- 24 Romaneja autetaan kotimaassaan
- 26 Aikojensa vahvat: Maryan Abdulkarim ja Aino Miettinen
- 35 Kolumni: Karin Strandberg ja todellinen feissaaminen

Viesti Helsingin Diakonissalaitoksesta
122. vuosikerta

Ilmestyy neljästi vuodessa
www.viestilehti.fi

Päätoimittaja
Riku Siivonen
riku.siivonen@hdl.fi

Kannen kuva
Marko Turunen

Ulkoasu
AD Iiro Törmä
Ulkoasukonsepti Markus Frey

Julkaisija
Helsingin Diakonissalaitos
p. 09 77 501
Alppikatu 2, 00530 Helsinki

Tämän numeron tekijät
Ilkka Karisto,
Kekkonen, Ari Lahdenmäki,
Arttu Muukkonen,
Anna-Sofia Nieminen,
Markku Niskanen, Jukka Orma,
Olli-Pekka Orpo,
Aleksi Poutanen,
Anu Silfverberg,
Heli Suominen,
Marko Turunen, Juha Törmälä.

Painopaikka
Grano, Kuopio
ISSN-L 1235-1024
ISSN 1235-1024 (Painettu)
ISSN 2323-5845 (Verkojulk.)

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Helsingin Diakonissalaitos
Neuvontapalvelut p. 09 77 501
viesti.osoitteet@hdl.fi

Sinulle on tullut 1 uusi Viesti

ARTTU MUUKKONEN

"Diakonissalaitoksen toimintaa leimaa iankaikkisuus, mutta silti jatkuva muutos."

KÄDESSÄSI OLEVA *Viesti* on päätoimittajakauteni kolmas numero. Kaikkiaan lehti on ilmestynyt jo toistasataa vuotta.

Alkuvuosikymmeninä se oli *Viesti* Diakonissalaitokselta sisarille, jotka oli komennettu opintojensa päätteeksi ympäri Suomea töihin eri seurakuntiin. Heille haluttiin kertoa kuulumisia, vaikka he eivät enää tai juuri silloin asuneet ”kotona”, kuten laitosta diakoniaperinteen mukaisesti kutsuttiin.

SUOMALAINEN sosiaali- ja terveydenhuolto otti ensimmäisiä järjestäytyneitä askeliaan 1800-luvun lopussa. Yksityisten huoli heikoimmista synnytti organisaatioita ja toimintatapoja, joista tuli pohja julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle.

Diakonissalaitos ei ole ainoa organisaatio, jonka hyväntekeväisyystyöstä tuli lopulta niin ammatti- maista, että kunnat ostavat niiltä nykyään palveluja, joilla autetaan kuntalaisia.

NIIN VIESTIN KUIN Diakonissalaitoksen toimintaa leimaa iankaikkisuus, mutta silti jatkuva muutos.

Kun yhteiskunta muuttuu, asiakkaiden tarpeet muuttuvat. Toimivista auttamiskeinoista saadaan uutta tietoa: niitä täytyy päivittää. Mitä paremmin apu vaikuttaa, sen tehokkaammin käytetään myös veroeuroja. Tulevaisuutta ovat esimerkiksi hybridipalvelut, joissa yhdistetään sosiaalipalvelut ja terveyspalvelut. Diakonissalaitoksen erityisosaaaminen on kansalaistoiminnan mahdollisuuksien valjastaminen palvelujen ympärille. Näin tuotetaan syvempää kokemusta kelpaamisesta ja yhteisöön kuulumisesta.

TÄSSÄ ETEENPÄIN KATSOVASSA sosiaali- ja terveysalan kehitystyössä myös *Viesti* haluaa olla mukana.

Lehti nostaa esiin tulevaisuuden soite-ratkaisuja ja niihin liittyvää pohdintaa, esittelee parhaita käytäntöjä ja katsoo kriittisesti jo olemassaolevia. *Viesti* näyttää epäkohtia, mutta painottaa silti ratkaisuja, joilla päästään eteenpäin.

Riku Siivonen
Päätoimittaja

Robotti pärjää – miten käy ihmisen?

Enää ei ole kyse siitä, tulevatko robotit mukaan hoitotyöhön – vaan siitä, miten me ne sitten ohjelmoimme. Mutta vielä isompi kysymys on se, miten teknologia vaikuttaa ihmiseen, Anu Silfverberg kirjoittaa.

TEKSTI > ANU SILFVERBERG KUVITUS > MARKO TURUNEN

UOSITUHANNEN ALUSSA tapasin robotin. Hondan kehittämä Asimo oli silloin lapsenkengissään, eikä se osannut juuri muuta kuin tervehtiä ja johdattaa vieraat kohteliaasti yrityksen kokoushuoneeseen. Ensimmäinen ajatukseni oli: mitä se ajattelee minusta? Tiesin, että jotenkin se näki minut kamerasilmillään. Ajattelin itseäni koko sen ajan, kun olin robotin seurassa.

Ihmisten apuriksi kehitetty Asimo on peräisin Japanista, joka on yksi maailman isoimpia robottimaita. Siellä valmistetaan älykkäitä koneita, jotka auttavat vanhuksia kävelemään, käymään tarpeiltaan, kantamaan tavaroita. Siellä ovat syntyneet uutisia lukeva Komodoro, ja nallenkasvoinen hoitaja Robear, seurarobotti Pepper sekä Euroopan vanhainkoteihin levinnyt pajattava robotihylje Paro.

Japanissa ala on jo niin pitkällä, että siitä on alettu käydä kriittistäkin keskustelua. Hallitus on antanut satikuitia robotiikkafirmoille siitä, etteivät ne ole kuulleet kehitystyössä kylliksi niitä ihmisiä, joita robottien olisi tarkoitus avustaa. Koneet ovat insinöörivinkkelistä innostavia, mutta käytännössä liian isoja, epäkäytännöllisiä ja kalliita. Nyt eri puolelle maata kaavailaan keskuksia, joissa hoivarobotteja kehitettäisiin yhteistyössä, hoiva-ammattilaisten ja potilaiden ehdoilla.

”Ongelma on, että robotiikkamiehiä kiinnostavat vain tekniset asiat” sanoi robottiteknologiaa kehittävän Robot Innovation Research Centerin johtaja **Kohtaro Ohba** *Japan Timesille* helmikuussa.

”Harva ajattelee etiikkaa, koska me emme ole sosiaalitieteilijöitä.”

ETIIKKA NOIHIN koneisiin kuitenkin liittyy, mitä suurimmassa määrin. Robotiikka on tieteenhaarana yhtä lapsenkengissään kuin Asimo vuosituhanneen alussa, mutta sen käsittelemät kysymykset suuria.

”Heti kun koodia aletaan kirjoittaa jotain tarkoitusta varten, tehdään arvovalintoja”, sanoo kognitiotieteen tutkija **Michael Laakasuo**, joka johtaa Moralities of Intelligent Machines -hanketta Helsingin yliopistossa.

Nuo arvovalinnat voivat olla pieniä käytännön asioita – tai sitten elämän ja kuoleman kysymyksiä, jonka kaltaisia moraalifilosofit ovat pyörittäneet vuosisatoja.

Laakasuo antaa klassisen esimerkin. Siinä on itseään ajava robottiauto. Auton kyydissä matkustaa viisi ihmistä, kun äkkiä tielle juoksee lapsi. Tilanne vaatii nopeaa valintaa: auto voi pelastaa lapsen ajamalla pois tieltä, jolloin viisi matkustajaa kuolevat – tai se voi ajaa lapsen päälle ja säästää matkustajat.

Onko lapsen elämä tär-

keämpi kuin aikuisten? Vai onko määrällä väliä? Entä jos kaikki viisi ovat psykoopaattitappajia, joita kuljetaan istumaan elinkautistaan vankilassa?

”Jos haluamme asua maailmassa, jossa on liikennettä, niin käytännössä meidän on ohjelmoitava ne autot tappamaan”, Laakasuo sanoo.

Nytkin hyväksytään se, että liikenne aiheuttaa kuolemia. Mutta on eri asia tiedostaa tuo kuin ohjelmoida auto tappamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Kone tekee valinnan sen perusteella, miten ihminen on sen ohjelmoinut. Ja kun kuolonuhreja joka tapauksessa tulee, olisi syytä tietää, kenen vastuulla ennakoitu päätös on. Olisi syytä säätää lakeja.

”Miten omaiset voivat saada hyvityksen kokemukseen, jos syyllinen on sokea algoritmi?” Laakasuo kysyy, eikä vastaa kysymykseen.

”Kone tekee valinnan sen perusteella, miten ihminen on sen ohjelmoinut.”

KOKO KYSYMYS vastuusta ja rangaistuksesta tekee tietysti ikävällä tavalla näkyväksi, kuinka paljon käsitys rikosioikeudesta linkittyy tunteisiin ja, no, koston ideaan. Koneelle on turha huutaa, sitä on turha lyödä tai haastaa oikeuteen.

Jos Asimo hoitaisi ihmistä ja tekisi ison virheen, aiheuttaisi vahingossa vaikka jonkun kuoleman tai vammautumisen, kehen raivokkaat tunteet kohdistuisivat: sairaalaan tai hoivakotiin? Vuorossa olleeseen ihmiseen, robotin valmistajaan, palvelun tilaajaan, joka ei ottanut riskiä huomioon? Vai koodariin, joka ohjelmoi koneen?

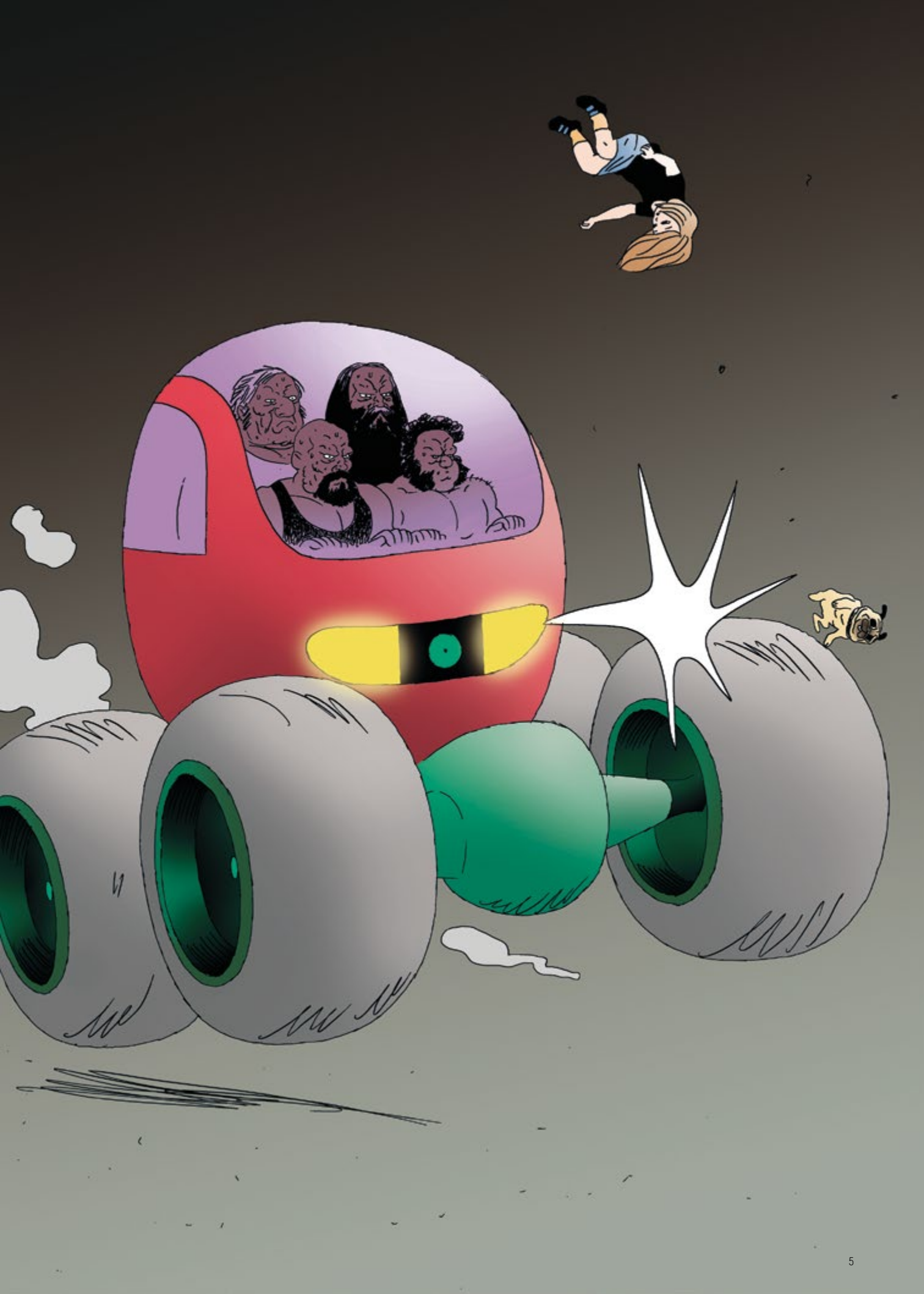
Vastuullisten ketju on monimutkainen ja pitkä.

Laakasuo antaa toisen esimerkin: lääkkeitä auto-omaatiolla annosteleva roboti antaa hengenvaarallisen lääkeannoksen, koska sitä ei ole ohjelmoitu tarkistamaan potilaan lääkkeitä ristiin aiemman lääkehistorian kanssa. Kenen syy?

”Sekin on arvovalinta, halutaanko tehdä niin monimutkainen kone, että se ottaa huomioon kaikki variaatiot. Sellaisen tuominen markkinoille vie enemmän aikaa ja on kalliimpaa.”

Mutkikkaaksi menee myös tilanne, jossa ihminen kieltäytyy robotin hoidosta.

”Ymmärrämme, että ihminen voi tiettyssä tilanteessa pakkohoitaa ihmistä jos

> Artikkeleli

toisen terveys on uhattuna. Mutta voiko kone tehdä sellaisen valinnan?”

Perusvastaus useisiin ongelmatilanteisiin on, että kone voi hälyttää ihmisen paikalle, jos tilanne on epäselvä. Se kuitenkin edellyttäisi, että koneet tuodaan nimenomaan ihmisten rinnalle ja avuksi, eikä työntekijöitä irtisanota sen varjolla. (Kyyneikot selittävät Japanin robotti-intoa sillä, että maa on suhtautunut siirtolaistyvoimaan nihkeästi. Parempi robotti kuin ulkomaalainen.)

Laakasuon mielestä isoin ongelma on se, että koko keskustelua koneiden etiikasta ei ole edes aloitettu, vaikka kehitys on nopeaa. Jo nyt algoritmit hoitavat leikkausjonojen priorisointia ja eurooppalaiset vanhuksat pajaavat kosketukseen reagoivia robotihylkeitä.

”Onko kaikilla mahdollisuus saada tietää, millaisia valintoja tehdään kun koodia tehdään? Voiko niistä valinnoista äänestää?”

AJATTELIN ASIMOA usein, kun vuosia myöhemmin hoidin muistisairasta isoäitiäni.

Arvelin, että robotin kanssa olisi varmasti mukavampi mennä vessaan avustettuna. Ja jos robotit olisivat hoitaneet kaikkia niitä juoksevia tehtäviä joita hoivakodin työntekijät suorittivat, hoitajilla olisi ehkä enemmän aikaa istua ja jutella ihmisten kanssa.

Kerran tulin dementiakootiin myöhään illalla, enkä löytänyt hoitajia. Viereisen osaston käytävältä löytyi vanha mies, joka makasi lattialla, vaikersi epätoivoisesti ja kurotteli käsillään kohti. Löysin hoitajat läheisestä toimistosta. He sanoivat, että miehen nostaminen on turhaa, koska hän menee siihen saman

tien uudestaan makaamaan ja itkemään. Tunsin palavaa raivoa, epäilemättä juuri sellaista, jonka vallassa ihmiset tuhraavat koko elämänsä oikeustaisteluihin. Välinpitämättömyyttä ja julmuutta oli vaikea ymmärtää, sille halusi rangaistuksen.

Tuo kohtaaminen nousi mieleeni kun äskettäin keskustelin mielenterveyskuntoutujien palveluysikön johtajan kanssa. Hän puhui asiasta, johon on vaikea puuttua: hoiva-alallakin on ihmisiä, jotka purkavat aggressiota ja vallanhalua niihin, jotka ovat heidän armoillaan.

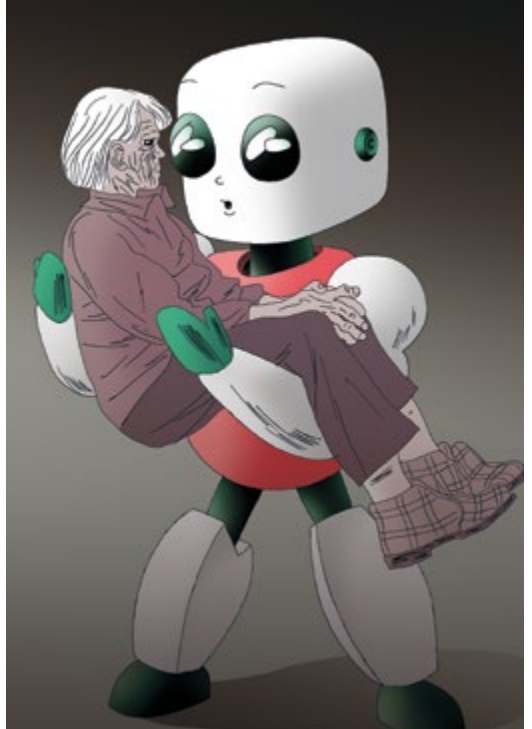
Ihmistyötä tekeviä robotteja karsastetaan, koska niillä ei ole tunteita ja empatiaa. Mutta kuka sanoo, että tunteet ovat aina hyvät? Asimo ei tunne rakkautta, mutta ei myöskään ärtymystä tai halveksuntaa; sen voisi ohjelmoida nostamaan kaatuneen ihmisen vaikka sata kertaa tunnissa, koska mitäpä sitä liikuttaa, montako kertaa ihminen heittäytyy lattialle. Robotilla ei ole ihmisen pimeitä puolia.

Eihän?

Laakasuo on hiukan eri mieltä.

”Tiedetään että hoitajiksi hakeutuu jonkin verran jostain syystä ihmisiä, jotka rakastaa hierarkioita ja joilla on psykopaattisia taipumuksia. Tästä ei paljon puhuta, mutta se on ongelma. Samankaltaisia ongelmia voi kuitenkin olla hoitorobotiikassa, jonka koodi ei ole avointa. Ihan yhtä lailla sinne voi päätyä julmia asioita. Ei siitä robotteilla pääse mihinkään.”

Siksi yhteiskunnallinen keskustelu robottien etiikasta pitäisi hänestä aloittaa pian. Jos ongelmiin ei varauduta millään tavalla lainsäädännöllä tai muilla demokraattisilla yhteiskunnan keinoilla, ih-

”Asimo ei tunne rakkautta, mutta ei myöskään ärtymystä tai halveksuntaa.

misten terveydestä ja hyvinvoinnista vastaavien koneiden tekemät isot moraaliset valinnat jäävät lähinnä insinöörien ja suuryritysten käsiin.

”Tämä teknologia tulee olemaan murros joka määrittelee ihmisen paikan universumissa uudestaan. Peruskouluihin ja lukioihin tarvittaisiin useamman kurssin verran tavaraa siitä mitä ohjelmoiminen ja laskeminen tarkoittavat ihan raudan tasolla. Ja syvempää ymmärrystä siitä, mitä aivot ja mieli ovat.”

AIVOJEN JA MIELEN suhde koneisiin ainakin on omalaatuinen. Tutkimuksista tiedetään, että ihmiset projisoivat liikkuviin ja reagoiviin elollisena kaltaisiin robotteihin erilaisia inhimillisiä tunteita ja kokemuksia. Robottien kanssa työskentelevät tai elävät antavat niille nimiä ja kuvittelevat niille luonteenpiirteitä, ajatuksia ja tunteita. Sotarobottien kanssa toimivat sotilaita järjestävät hautauskonepureilleen.

Jos ja kun robotteja aletaan laajemmin valmistaa ihmisen kumppaneiksi, sillä voi olla yllättäviä vaikutuksia, Laakasuo sanoo.

”Jos intiimit tunteet ja tarpeet tulevat koneiden kautta täytettyä, alamme myös väistämättä elää yhteiskunnassa, jossa ei tarvitse välittää toisten tunteista – tai opetella anteeksiantoa tai hyväksyntää. Ei tarvitse miettiä kuin omia halujaan, ja sitä miten ne voi projisoida koneisiin.”

Pidemmän päälle tällä voi olla valtavat vaikutukset.

Isoin kysymys ei ehkä silloin olekaan se, tekevtkö robotit pahaa ihmisille, vaan tekevtkö ihmiset vielä *enemmän* pahaa, jos maailma on täynnä ihmisenkaltaisia olentoja, joiden tunteista ei tarvitse välittää.

Jos ihmiset helposti mieltävät robotin ihmiseksi, he voivat yhtä hyvin mieltää ihmisen robotiksi.

MIT-yliopiston tutkija **Kate Darling** on yksi robotetiikan kuumista nimistä.

Robottikissaa on pajattu ja kuristettu

Häntä kiinnostaa, miksi ihmiset heijastavat robotteihin elollisia piirteitä – ja raaistaa koneiden kaltoinkohtelu ihmistä.

Darling on selvitelty tätä muun muassa käskemällä koehenkilöt mätkimään pieniä robottiötököitä. (Yhdessä workshopissa Darling laittoi koehenkilöt leikkimään eloisien pikku dinosaurusten kanssa ja lopulta käski kiduttamaan ja tappaan ne. Koehenkilöt olivat aluksi kauhuissaan, mutta suostuivat pahoinpitelemään yhden ”hengiltä”, kun tutkijat sanoivat muuten tappavansa ne kaikki.)

Darling on huomannut, että hanakkuus robotin hakaamiseen ainakin korreloi muu empatiakyvyn kanssa. Mitä empaattisempi ihminen, sen vaikeampi hänen on vahingoittaa elollisen kaltaista ötökkää, vaikka tietäisi sen koneeksi.

Toisin päin mekanismi on rumempi. Sosiaalipsykologista tiedetään, että raat teot raaistavat tekijänsä. Poikkeusoloissa ihmiset alkavat tehdä myös täysin tarpeettomia julmuuksia, koska ne helpottuvat ja normalisoituvat toistolla.

Etiikkaa pohtivat ovat oudon dilemman edessä: robotit eivät tunne kipua tai surua, mutta pitäisikö niiden kiusaaminen kieltää, jotta se ei tee meistä kylmempiä myös ihmisiä kohtaan?

VIELÄ ROBOTTI ei ratkaisisi hoitokodin lattialla makaavan itkevän miehen ongelmaa. Robotti voisi nostaa hänet kymmenen kertaa, mutta ei lopulta ollut kyse nostamisesta. Mies ei heittäytynyt maahan siksi että jalat eivät kantaneet, vaan saadakseen toisten ihmisten huomion ja myötätunnon osakseen.

SUOMESSA ROBOTIT ovat vielä kurositeetteja. Attendon hoivakodeissa on vierailut viime vuodesta alkaen Zora roboticsin kehittämä humanoidirobotti Lydia. Se ei ole hoivaaja vaan ennemminkin viihdyke: vieraileva tähti, joka käy näyttyymässä ja pitämässä jumbua ja yhteislaulua.

Yhtiön viestintä- ja yhteiskuntasuhteiden johtaja **Lauri Korkeaaja** sanoo, että tässä vaiheessa Lydian kanssa lähinnä kokeillaan, miten ihmiset – hoitajat ja hoivattavat – suhtautuvat robottiin.

”Kun me lanseerasimme Lydian, tuli paljon kommentteja, että nyt se tulee ja vie meidän työt. Mutta kaikki jotka näkevät Lydian kuitenkin tietävät, että se ei poista työtä, ennemminkin lisää sitä.”

Se ei siis korvaa ihmistyövoimaa, ainakaan vielä.

”Eikä robotti voikaan korvata ihmiskontakteja kun puhutaan hoivatyöstä, saati tehdä päätöksiä johon liittyy eettis-moraalista arviointia. Tulevaisuudessa robotteja voidaan kyllä varmasti käyttää tekemään toistuvaa, uuvuttavaa työtä. Ja ne voivat auttaa liikkumaan ja aktivoitumaan, ja varoittaa vaaratilanteista.”

Attendolla on Korkeaajan mukaan monenlaisia suunnitelmia uuden teknologian hyväksikäytöstä, mutta ne ovat vielä auki. Lähinnä ideat liittyvät siihen, miten vanhukset voisivat pitää helpommin yhteyttä omaisiin.

”Onko se sitten liikkuva lpad vai robotti, sitä en osaa sanoa.”

HELSINGIN Diakonissalaitoksella tutkitaan robottikissojen käyttämistä vaikeasti muistisairaiden hoidon apuna. Kissat kehräävät, maukuvat ja niiden kyljet kohoilevat aivan kuin ne hengittäisivät. Eläinten hyväilemisen on tutkittu aiheuttavan mielihyvää – eikä eläimen välttämättä tarvitse olla oikea. Oikeiden eläinten pitämiseen hoivakodissa liittyy ongelmia: eläimen hyvinvointi, allergiat sekä se, ettei oikea eläin jaksa olla sylissä kovin kauan.

MIELIHYVÄN LISÄKSI hoivarobotit helpottavat vuorovaikutusta muistisairaana kanssa. Omaisen, vierailijoiden tai hoitajien on helpompaa keksiä jutun juurta muistisairaana kanssa väli-

neen kautta. Pitkäaikaishoidon arjessa valtaosa ajasta kuluu vailla toimintaa tai mahdollisuutta positiivisiin tunnelmaisuihin.

”Vähävirikkeinen arki lisää muistisairaana käytösoireita ja silloin myös hoitajien työ käy raskaammaksi. Heistä tuntuu ettei aikaa riitä arjen rutiinin lisäksi mihinkään muuhun”, kertoo maiseriopiskelija ja HDL:n yksikön johtaja **Anna-Liisa Arjama**, joka tekee aiheesta tutkielmaa.

Työntekijät ovat suhtautuneet varovaisen myönteisesti hoivarobottiin. Omaiset ovat olleet helpottuneita, kun rakkaan ihmisen vaikean sairauden oireiden lievittämiseen saattaa löytyä apua robottikissasta. Muistisairaiden vanhusten reaktiot vaihtelevat yksilön ja ajankohdan mukaan.

”Kissoja on silitetty, niille on juteltu, niistä on juteltu ja niitä on myös kuristettu ja heitelty.”

TYÖNTEKIJÖIDEN KANSSA on nousut esiin joukko huomioita: Ensinnäkin muistisairaat ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, koska eivät voi relevantisti tehdä itseään koskevia päätöksiä – myöskään hoivarobottien käyttämisestä tai käyttämättä jättämisestä. Toisekseen on noussut esimerkiksi esiin kysymys siitä, onko hoitajan välittämä empatia aidompaa kuin hoivarobottiin? Saisi mitään empatiaa on?

”Intuitiivisen käsityksen voi joutua kyseenalaistamaan, kun robotti saat- taakin olla myötätuntoisempi kuin kiireinen, osaamaton tai kielitaidoton hoitaja”, Arjama sanoo.

Perimmäisiä peruskysymyksiä on paljon: Onko hoivarobottiin käyttämisessä kyse vuorovaikutuksen korvaamisesta – vai täyttääkö hoivarobotti aukon muistisairaana arjessa, joka ei muuten täytyisi millään?

Tulevaisuus tuo osan vastauksista. Arjaman mukaan eettiset kysymykset hoivarobottien suhteen ovat päivittäin läsnä keskusteluissa. Loppujen lopuksi kyse on oikean hoitomuodon löytämisestä oikealle asiakkaalle. Kaikki ei sovi kaikille, mutta jos joku hyötyy hoivarobotista, eikä olisi epäeettistä olla käyttämättä sitä?

Anu Silfverberg
Riku Siivonen

Kekkonen

Kirjoittaja käyttää
asemansa vuoksi
nimimerkkiä.

Ylilyönti asiantuntijapäivillä

SAAVUIN SOSIAALIALAN asiantuntijapäiville *in cognito*. Olin pukeutunut niin kuin tietyn tyyppiset sosiaalialan miestyöntekijät pukeutuvat – he ovat niin sanottuja rokkisossuja. Minulla oli nahkatakki ja farkkuliivi. Farkut, joiden vyölenkistä johti hopeinen ketju taskuun. Peruukissani oli poninhäntä. Olin kasvattanut pujoparran ja laittanut isot korut molempiin korviin. Tunsin olevani yksi jäbistä.

Aamupäivällä me chillailtiin vielä auditoriossa. Sosiaali- ja terveysministeriön sote-uudistuksen isompi viskaali selitti kalvojen avulla sitä isompaa kuvaa. Hyvä pössis oli, mutta todellinen pöhinä alkoi vasta kun ministeriön rouva painotti, että tällä kertaa sote-uudistuksessa integraatio todella tapahtuu ”sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti”! Me oltiin salissa varmaan kaikki aika lailla kaikki että *WTF, nytkö se tapahtuu?*! Ihan fucking mahtavaa. Vertikaalinen integraatio on uusi musta.

”Onneksi suomalainen sosiaaliala on täynnä Parhaita Käytäntöjä.

VÄLIAJALLA OLI HELPPO bongata kaikki sosiaalialan esimiehet. Niillä on suitumpi tukka ja jopa jakku, ei mitään mekkoa ja villaliiviä. Yleensä he ovat seminaareissa pitämässä esityksiä, joita seuraamalla käy selväksi, että Suomen kansantalous kaatuisi ilman ”hankkeita”. Pikkuauditoriot Jyväskylän Paviljongissa oikeen kaiku, niinku ois ollut joku biisi: ”Olen töissä hankkeessa, hankkeessa töissä, vetäjänä hankkeessa, hankkeesta hankkeeseen minä o-o-o-o-ooooon!” ”Projektit” taitavat olla jotenkin vanhanaikaisia.

Sosiaalialan asiantuntijapäivillä on helppo ”blendaa sekaan”, niin kuin me nuoret sanomme.

Sen kuin mumisee ”moniammatillisuudesta” ja ”kenttätöystä”, niin on kuin kuka tahansa muista. Mut samalla voi oppia ammattilaisilta. Niin kuin sen, että oikeassa työelämässä ”moniammatillisuus” ja ”verkostotyö” ovat myös tätä: Hoitoverkoston kokouksessa lääkäri sanoo sossulle, että et sitten todelakaan paljasta tolle asiakkaalle, että se saa kieltäytyä tästä tutkimuksesta, joka johtaa diagnoosiin. Että mitäs siinä tilanteessa sitten tehdään?

Yritin selittää epäkohtaa joillekin ammattiyhdistysosaston neideille, mutta he vilkuilivat vain nuorempien rokkikukkojen suuntaan. Heitin pari läppää ”hiljaisesta tiedostani”, mutta turhaan.

Vetovoimani lienee jäänyt 1960-luvulle. Se masensi, mutta onneksi suomalainen sosiaaliala on täynnä Parhaita Käytäntöjä. Niitä esitellään tuhansissa esitelmissä vuosittain siltä varalta, että joku käytäntö olisi jäänyt Innokylästä leviämättä. Best practices -esitelmiä on Suomessa niin paljon, että niillä uudistaisi keskikokoisen maanosan sosiaali- ja terveydenhuollon. Missä Team Finland on kun sitä tarvitaan?

NOPEAN VÄLIRÖÖKIN ja vartin yskäkohtauksen jälkeen oli vuorossa seuraava auditorio ja taas yhden osaamiskeskuksen voimannäyttö. Oikeasti halusin olla iltajuhlissa jo. Sote-alalla osataan juhliä. Yksi syy siihen on se, että nykyään arvostetaan kokemusasiantuntijoita. Kuulemma päihdepuolelle alkaa olla eksperteistä ylitarjontaa.

Itsekin otin roolini jotenkin liian tosissani. Loskan alta paljastuva Jyväskylä imi mukaan huumaansa. Muistan hakeutuneeni kohti iltajuhlaa, mutta ilmeisesti minua ei koskaan päästetty sisään. Viimeinen hämähäki muistikuvani on ravintolan ovelta, jossa kysyn aidon hämmästyneenä:

”Ettekö te tiedä kuka minä olen? Minä olen KEKKONEN.”

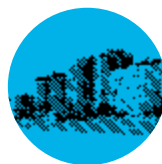
Parempi elämä reumarannikolla

FUENGIROLA ON SUOMALAISTEN ELDORADO: AURINKO PAISTAA JA VIINI ON HALPAA. KAIKKI EIVÄT SITÄ KESTÄ. SILLOIN SOSIAALIPALVELUJA SAATTAA TARJOTA ENNUSTAJA.

TEKSTI > ARI LAHDENMÄKI KUVAT > PERTTU SAKSA

ON HYVIN LÄMMIN, aurinko paistaa, ja heti ensimmäiseksi törmäämme suomalaisiin jehovantodistajiin. Avenida de Nuestro Padre Jesus Cautivo kulkee läpi Los Bolichesin kaupunginosan Fuengirolan kaupungissa. Astelen katua valokuvaaja Perttu Saksan kanssa.

Jehovat **Maija Laatikainen, Alli Vuokila** ja **Laila Björklund** tarjoavat kauppakärrystään Herätkää-lehtiä ja muuta suomenkielistä käännytyksmateria-

Kirje Fuengirolasta

Sarjassa tutustutaan sote-ratkaisuihin maailmalla.

aalia. Niin pitääkin, sillä Los Boliches on suomalaisaluetta.

Kadun nimi on monelle täällä asuvalle suomalaiselle liian vaikea ääntää, joten se tunnetaan yksinkertaisesti Junakatuna. (Jesus Cautivon viertä kulkee Málaga-paikallisjuna. Samansuuntainen katu vielä lähempänä rantaa, Avenida de los Boliches, on Bussikatu – tämänkin nimityksen syy on ilmeinen.)

Ystävällinen jehovakolmikko on

Laila Björklund (oik.) tivaa jutun tekijöiltä, mitä Raamattu todella sanoo. Maija Laatikainen ja Allu Vuokila tarkkailevat hillitysti.

Fuengirolassa lomalla. Ensin ymmärrän, että jollakulla heistä on täällä vapaa-ajan asunto, mutta asia ei oikein selviä.

Asia ei selviä, sillä naisista kaksi on hillittyjä kuin jehovantodistajat Helsingin asematunnelissa ja Björklund puolestaan keskittyy tivaamaan, ymmärränkö mitä Raamattu todella opettaa.

Meidät kutsutaan illaksi valtakunnansalille, ja hyvästelemme naiset. Saamme mukaamme keltaisen kirjasen nimeltä Mitä Raamattu todella opettaa?

Koska ilma on aurinkoinen, jopa helteinen, emme edes harkitse valtakunnansalia. Sitä paitsi meidät on kutsuttu baariin.

Entinen elokuvaäänittäjä **Janne Nurmimaa** on asunut Fuengirolassa vuosia, ja yhteinen ystävämme lupasi, että Nurmimaa voi niin sanotusti tutustuttaa meidät hahmoin kaupungissa.

HALUAMME SELVITTÄÄ, mikä saa useat tuhannet suomalaiset muuttamaan tarunhoitoiseen Andalusiassa maakuntaan Etelä-Espanjaan – ja kuluttamaan aikaansa maanmiestensä keskuudessa suomalaisia ruokia syöden ja suomalaisen baareissa notkuen.

Aurinkorannikolla asuu pysyvästi yli kymmentuhatta suomalaista, ja kun talvikaudet täällä viipyvätkin lasketaan

mukaan, saatetaan puhua jo kolminkertaisesta luvusta. Suomalaisia palvelee usea suomenkielinen lehti, radio, koulu, kirjakauppa – ja yli kymmenen suomalaisbaaria ja -ravintolaa.

Paitsi suomalaisia eläkeläisiä täällä asuu heidän tarpeistansa huolehtivia maanmiehiä, kuten kiinteistönvälittäjiä, lääkäreitä, hammaslääkäreitä sekä kotipalvelu- ja kauneusalan yrittäjiä...

Täkäläisiä harmittaa, että Aurinkorannikon suomalaisyhteisö esiintyy suomalaismediassa usein negatiivisissa yhteyksissä. Yleensä silloin puhutaan juoppoudesta.

Pelkästä pakkasesta värjöttelevien suomalaisten panettelusta alkoholipuhe ei johdu. Siitä kertoo, että kaupungissa toimii suomenkielinen AA-ryhmä. Helsingin Diakonissalaitoskin kiinnitti ongelmaan huomiota ja perusti tänne sosiaali- ja terveysprojektin vuonna 1990.

Isoa vapaaehtoisprojektia veti yksi palkattu työntekijä vuoteen 1998 saakka. Suomen valtiokin tuli lopulta hätiin, ja vuosina 2011–13 täällä toimi Suomen valtion lähettämä sosiaalityöntekijä.

Valtio ei kuitenkaan jatkanut sosiaalityöntekijän pestiä, ja nyt hädänalaiset joutuvat hakemaan apua maanmiehiltään – tai täällä toimivalta Suomen kirkolta.

JANNE NURMIMAALLA ei ole mitään hätää. Hän näyttää päinvastoin erittäin hyvinvoivalta, kun tapaamme hänet Jazmin-nimisessä suomalaisbaarissa Junakadun varrella.

Hänellä on tapana piipahtaa täällä aamupäivisin; illat hän viettää kotona kiinteistönvälittäjänä toimivan suomalaisen avopuolisonsa kanssa. Koti on sadan metrin päässä.

Nurmimaa, 56, jäi työttömäksi vuonna 2008, kun Taideteollinen korkeakoulu lakkautti hänen hoitamansa elokuvaleikkauksen lehtorin viran. Nurmimaa oli käynyt Fuengirolassa tuttavansa luona aiemminkin, mutta tänne muutossa oli sormensa pelissä itse kohtalolla.

Ansiosidonnaista päivärahaa nauttunut työtön lehtori istui kantapaikassaan Harry's Barissa Helsingin Liisankadulla, kun puhelimesta lähti vahingossa niin sanottu taskupuhelu tutulle, joka tuolloin piti ravintolaa Fuengirolassa.

”Mikset muuttaisi tänne?” ravintolanpitäjä kysyi Nurmimaaalta – joka ei keksinyt yhtään hyvää syytä olla muuttamatta.

Nurmimaaalla on käsien vapinaa aiheuttava sairaus, ja hän oli hakenut työkyttömyyseläkettä.

”Kävin kyllä Suomessa työvoima-

”Olin 27 vuotta elokuva-alalla ja päädyin lehdenjakajaksi Fuengirolaan.”

Janne Nurmimaa nauttii Andalusiassa kulttuurista.

toimistossa huvittavan keskustelun siitä, miten vapiseva viisikymppinen elokuva-äänittäjä saisi töitä.”

Nurmimaa pääsi sittemmin työkyvttömyyseläkkeelle, joten aikaa on.

Hän kertoo poikkeavansa suomalaisiirtokunnan valtavirrasta siinä, että on kiinnostunut espanjalaisesta kulttuurista ja ruuasta.

”Yleensä puhutaan ilmastosta, hinnoista ja suomalaisyhteisöstä”, Nurmimaa kertoo.

Hän kiittelee, miten historialliset Cádizin, Granadan ja Córdoban kaupungit ovat vain lyhyen ajomatkan päässä. Läheisessä Málagaassa on vilkas kulttuurielämä. Mutta hänkin viettää aikaansa suomalaisten kansoittamissa baareissa.

”Kun hermot menevät, niin käyn muissa kuin Suomi-baareissa.”

Kysyn häneltä, milloin hermot sitten menevät.

”No kuuntele tuota pöytää”, hän vastaa ja nyökkää sivuun. Naapuripöydän seurue on hilpeässä muusissa ja väittelee sopuisasti mutta äänekkäästi. Nurmimaa tekee nopean luokituksen.

”Tuossa on selvästi kaksi, jotka ovat asuneet täällä pidempään, ja kaksi, jotka ovat olleet täällä kaksi päivää”, hän päätelee seurueesta.

Täköläiset jakavat suomalaisyhteisön

kolmeen ryhmään: 1) viikkoturisteihin, 2) talviasukkaisiin ja 3) ympärivuotisiin asujiin. Turisteihin suhtaudutaan Nurmimaa mukaan kuin Suomenlinnassa (eli vähintään hieman skeptisesti).

”Täällä on paljon porukkaa, joka pakenee ongelmia Suomesta. He kaatavat niitä sitten toisten niskaan. Esimerkiksi alkoholismia paetaan, ja tähän on tosi nerokas paikka paeta alkoholia”, Nurmimaa sanoo sarkastisesti.

Myös juoruilu aiheuttaa päänvaivaa. Kaikki jututtamani suomalaiset sanovat, että pienessä yhteisössä on paljon kuppikuntaisuutta.

Kaikki eivät sitä kestä. Nurmimaa kertoo tänäänkin tapaamastaan miestä. Mies oli muuttanut jokin aika sitten takaisin Suomeen, josta osti asunnonkin. Mutta hän ei kestänyt Suomeeseen ja oli nyttemmin muuttanut takaisin Fuengirolaan.

ON ALKUILTAPÄIVÄ, ja osa baarin asiakkaita on hyvässä nousuhumalassa. Kaikki ovat suomalaisia. Silloin tällöin pöydässämme piipahtaa kuitenkin täysin selvin päin olevaa väkeä.

Ne, jotka eivät ole juovuksissa, mainitsevat lähes kättelyssä, ettei alkoholismi ole täällä suomalaisten ongelma. Se ei ole uutta.

Helsingin yliopiston sosiaaligerontologian professori **Antti Karisto** on tutkinut Aurinkorannikon suomalaisyhteisöä vuonna 2008 ilmestyneessä tutkimuksessaan Satumaa. Yksi hänen ensimmäisistä kokemuksistaan suomalaisyhteisössä oli, että hänelle korostettiin alkoholin ongelmakäyttäjiä olevan joukossa vain häviävän pieni vähemmistö.

Karistolle sanottiin, että eräs opiskelijoiden aikaisemmin tekemä kyselytutkimus antoi asiasta väärän kuvan. Myös minulle painotetaan alkoholiongelman vähäisyyttä jatkuvasti.

Tällä kertaa väärän kuvan on kuitenkin luonut Fuengirolan suomalaisista tehty tosi-tv-sarja, josta moni puhuu halveksuvasti. Alkoholisteja täällä on kuulemma ollut, mutta he ovat kuolleet tai häipyneet. (Samaa sanottiin aikoinaan jo Karistolle.)

Tosi-tv-sarjaa päivittelee muun muassa pöytäamme osuva eläkeläinen **Tuomo Lintulaakso**, 69, jonka aika kuluu juopottelun sijaan kuorossa sekä yhdistystoiminnassa. Lintulaakso on Aurinkorannikon stadilaisten puheenjohtaja.

Lisäksi hän on aktiivinen maanpuolustushenkisessä reserviläisporukassa.

”Maanpuolustusyhdistyksen nimi on...”, Lintulaakso aloittaa lauseen ja pidättelee hetken huumoriaan, ennen kuin jatkaa virne kasvoillaan, ”Rannikkopataljoona.”

”Eilen yksi kaveri kertoi **Axel Ivar Bergin** elämästä alaotsikolla ’Neuvostoliiton arvokkain suomalainen’. Berg jäi 1917 puna-armeijaan eli teki päinvastaisen ratkaisun kuin Mannerheim”, Lintulaakso kertoo Rannikkopataljoonan toiminnasta.

”Hyvä esitelmä, vaikkei kaverin ulosanti oluttaan parhaimmasta päästä.”

Stadilaisyhdistyksen sähköpostilistalla on noin 150 henkeä ja Rannikkopataljoonassa 70–80. Aivan pienimuotoisesta toiminnasta ei siis ole kyse.

Vain hetkeksi ehtii seuraamme istah-

Diakoniapastori Kaisa Salo neuvoo tyhjän päälle jääneet suomalaiset lentokentälle, jossa on lämmintä ja ilmainen sähkö.

taa **Kalevi Lehtinen**, 70, joka on kotoisin Hämeenlinnasta. Hän asuu nykyään täällä mutta kävi Aurinkorannikolla ensi kertaa jo vuosina 1975 ja 1978 Spiesin pakettimatkoilla.

Lehtinen käy sunnuntaita lukuun ottamatta joka aamu kello 10 pelaa-massa petankkia espanjalaisten kanssa. Niinpä hänellä on monelle suomalaiselle tuiki harvinaisia kontakteja paikallisiin ihmisiin.

Eläkeläisten lisäksi Fuengirolassa asuu jonkin verran nuoria suomalaisia, jotka työskentelevät palvelualoilla ja Suomeen suuntautuvassa puhelinmyynnissä Janne Nurmimaan ikäluokkaa täällä on hyvin vähän.

”Täältä on hirveän vaikea löytää töitä”, Nurmimaa sanoo. Puhelinmyynti on poikkeus, mutta se on todella kovaa työtä, jota vain harva jaksaa.

Nurmimaa jakoi tänne muutettuaan aluksi jonkin aikaa suomalaista ilmaisjakelulehteä.

”Olin 27 vuotta elokuva-alalla ja päädyin lehdenjakajaksi Fuengirolaan”, Nurmimaa kuvailee urakehitystään.

KIRKKOHALLITUS ON KATSONUT parhaaksi, että Aurinkorannikolla toimii suomalainen seurakunta, jolla on kaksi ympärivuotista pappia Fuengirolassa. Lähdemme tapaamaan heistä toista.

Kun matkaa hieman tätä Junakautua vielä kauemmaksi keskustasta, saapuu toiseen suomalaiskeskittymään, Los Pacosiin eli La Pequeña Finlandiaan, Pikku-Suomeen. Se on uneliasta asuinalueita.

Täällä sijaitsee Helsingin Diakonissalaitoksen sosiaalityöprojektin perustama Pacosintupa, joka on yhä Diakonissalaitoksen omistama. Paikalla on suomalainen nuoripari sekä jo vartuneempaa väkeä, mutta heille meillä ei ole asiaa.

Suomen evankelisluterilaisen kirkon lähettämä diakoniapastori **Kaisa Salo** vapautuu puhelimesta ja ottaa meidät vastaan. Kuopiolainen Salo on asunut täällä perheineen seitsemän vuotta.

Salo ja hänen miehensä ovat tottuneita asumaan ulkomailla, joten miksi ei.

”Ja Espanja on hieno maa. Ihmiset ovat ystävällisiä, etenkin täällä Andalu-

siassa”, Salo kehuu. Hän viihtyy hyvin, joskin vapaa-aikaa jää hyvin vähän.

Päinvastoin kuin Suomessa seurakunnan toiminta pyörii pitkälti vapaaehtoisten varassa. Heitä on helppo saada mukaan, sillä tänne hakeutuu paljon väkeä, joka ei Suomessa välttämättä olisi kirkon kanssa missään tekemisissä.

”Tämä on tärkeä yhteisöllinen paikka suomalaisille, espanjalaisiin kun on kuitenkin vaikea tutustua hyvin. Ei minullakaan ole espanjalaista ystävää.”

Salo aikoo viettää eläkepäivänsä Suomessa. Hän sanoo kuitenkin, että jos olisi täällä asuva eläkeläinen, hän ei pyysittelisi vain suomalaisten ympäröissä.

”Mutta minun asiani ei tietenkään ole arvostella sitä, miten täällä asuvat aikansa käyttävät”, Salo sanoo.

Suomalaispiirien pienuus näkyy seurakunnan toiminnassakin. Salo kertoo käyttävänsä paljon aikaa vapaaehtoisten keskinäisten kiistojen selvittämiseen.

Mutta mitkä ovat suurimmat ongelmat koko suomalaisyhteisössä? Salo ei suinkaan mainitse alkoholia.

”Olen kiinnittänyt huomiota täällä

”On alkuiltapäivä, ja osa baarin asiakkaista on hyvässä nousuhumalassa. Kaikki ovat suomalaisia.

Antti Pekkarisen työpäivät ovat pitkiä mutta elämä makeaa.

siihen, miten huonosti ihmiset varautuvat vanhuuteen.”

Tänne muuttavien enemmistö on professori Kariston termein kolmannessa iässä: työt ovat jo takana mutta vanhuus vasta edessä. Kun ikääntymisen vaivat kuitenkin jossain vaiheessa hiipivät elämään, huomataankin, että on ostettu asunto talosta, jossa ei ole hissiä, tai talosta, jonne päästäkseen on kavuttava mäki. Lapset asuvat Suomessa eivätkä pääse auttelemaan. Monet myös ikävöivät lapsiaan.

Toisaalta Andalusian ilmasto auttaa moniin vaivoihin. Se vähentää sydän- ja verisuonitautien riskiä, auttaa reumaan ja hengityselinsairauksiin.

Juominen on täällä Salon mukaan vähemmistön riesa. Suurin osa viettää eläkepäiviään vailla alkoholiongelmia.

Kaikki kirkon puoleen murheineen kääntyvät eivät sitä paitsi ole eläkeläisiä. Aurinkorannikolle saapuu jatkuvasti työkäisiä, joiden asiat eivät sujukaan niin kuin he ovat itse odottaneet.

Salo on auttanut useita asunnottomaksi jääneitä suomalaisia, joista osa on hyvinkin nuoria.

”Neuvon heidät lentokentälle, sillä siellä on lämmintä ja ilmainen sähkö”, Salo kertoo.

Paluulipunakin seurakunta on joskus ostanut velkakirjaa vastaan, kun rahaa ei ole mistään muualta järjestynyt.

”Mutta jotkut eivät halua palata, vaan elättelevät toiveita, että asiat vielä jotenkin kuitenkin järjestyisivät.”

TÄMÄN, osin murheellisenkin ajatusten-vaihdon jälkeen astumme yhä aurinkoa tulvivalle Junakadulle ja lähdemme takaisin Los Bolichesiin, tällä kertaa Bus-sikadulle. Siellä tapaamme miehen, jolla eittämättä menee hyvin.

Antti Pekkarinen, 49, tunnettiin Suomessa suosittuna nuorisohjelma Jyrkin juontajana. Hän ottaa vastaan

työhuoneessaan Fuengirola.fi-ilmaisjakkululehden toimituksessa.

Tämä voisi olla parodia Aurinkorannikon suomalaisyrittäjän toimistosta: ovensuussa sojottaa golfbägi valmiina kierrokselle. Toisaalta paperipinot Pekkarisen pöydällä kielivät pitkiä työpäivistä.

Se on helppo uskoa, sillä hän pyörittää yhtiökumppaninsa, raumalaistaustaisen lehtimiehen Vesa Uusi-Kilposen, kanssa Fuengirola.fi-lehden lisäksi Centro Finlandia -kauppakeskusta sekä siellä toimivia kolmea ravintolaa.

Työmäärät ovat Pekkarisen mukaan suuremmat kuin Suomessa mutta elämänlaatu on täällä parempi.

”Kuuntelin tuossa juuri puhelimesa kaveria, joka ajoi jossain Riihimäellä autoa, ja lunta satoi”, Pekkarinen sanoo ja hymyilee leveästi. Ikkunasta paistaa aurinko, ja ulkona on hellelukumat, vaikka on tammikuu.

Aurinkorannikko oli Pekkariselle tuttu entuudestaan, sillä hänen isänsä asuu täällä ja kuuluu Aurinkorannikon kokoomuksen perustajiin. (Yhdistyksen kotisivujen mukaan se on Suomen kokoomuksen suurin paikallisosasto.)

Antti Pekkarisen yritykset työllistävät noin 25 henkeä. Suurin osa on töissä ravintoloissa. Työntekijät ovat suomalaisia, ja jokunen on rekrytoitukin Suomesta. Suomalaista ravintola-alan työvoimaa on kuitenkin helppo palkata täällä jo asuvistakin.

Fuengirolassa selvitätäkseen on oltava työteliäs. Pekkarinen kertoo, että monet nuoret suomalaisnaiset tuntuvat tekevän kahta työtä: ovat päivisin puhelinalvelussa tai siivoushommissa ja iltaisin esimerkiksi ravintolassa.

Yrittämisessäkin on omat haasteensa. Pekkarinen ei yhdy siihen kuuroon, joka valittaa yrittäjien olevan ahtaalla Suomessa.

”Espanjaan verrattuna Suomi on

ihanan selkeä maa yrittäjälle. Ja Suomessa viranomaisen sanaan voi luottaa.”

Etenkin alussa byrokratia tuottaa täällä harmaita hiuksia, mutta muututuksia siitä tulee kyllä vielä vuosien toiminnan jälkeenkin. Pekkarinen mainitsee, kuinka ravintolaan oli äskettäin ilmestynyt tarkastaja, joka antoi hänelle 300 euron maksuvaatimuksen. Pekkarisen mukaan edes tarkastaja ei osannut sanoa, miksi.

Hänen elämänsä kuitenkin hymyilee: on ystäviä ja puoliso, ja suunnitteilla on vapaa-ajanasunnon hankkiminen ystäväpariskuntien kanssa isommasta Málaga kaupungista, jonka yö- ja kulttuurielämä houkuttelevat viikonloppuisin.

Pekkarinen on törmännyt suomalaisen ongelmiin lähinnä vapaaehtoistyötä tekevän puolisonsa kautta. Kun suomalainen sosiaalityö ei tänne ulotu, mikään viranomainen ei kiinnitä huomiota lasten hyvinvointiin.

Lastensuojelun tarve ei Pekkarisen mukaan ole suuri, mutta liikuttaa häntä kuitenkin. Siitä paikalliset saanevat lukea Fuengirola.fi-lehdestä.

MONI HUONOSTI VOIVA aikuinen sen sijaan nojaa **Tanja Kämäräisen** olkaan. Hän on – stadilais- ja reserviläisharrastaja Tuomo Lintulaakson sanoin – kylän pidetyimpiä ihmisiä.

Kämäräinen saapuu teelle suomalaisbaari Komppisiin, joka sijaitsee sekin turvallisesti Junakadun varrella. Hän on vaikuttava näky.

Kämäräisen korvissa riippuvat isot, tähden muotoiset korut. Hän on pukeutunut tummiin, mutta päässä on kallellaan lilapilkkuinen, boheemi lippahattu.

Kämäräinen ei ole ihan tyypillisimpiä Fuengirolan-asujia, mutta hänen alkunsa täällä kyllä oli. Hän kertoo halunneensa aina pois Suomesta.

Kämäräinen kertoo olevansa koulutukseltaan päihdetyöntekijä. Sitä työtä

”Jotkut eivät halua palata vaan elättelevät toiveita, että asiat vielä jotenkin kuitenkin järjestyisivät.”

Tanja Kämäräinen toimii monen suomalaisen olkapäänä.

olisi ollut tarjolla Israelin Tel Avivissa, mutta työehdot vaikuttivat surkeilta.

Aurinkorannikolla sen sijaan oli töitä ”myyntineuvottelijalle”.

”Tajusin, että se tarkoittaa lehtimyyjiä”, Kämäräinen sanoo. Hän päätti kuitenkin yrittää.

Kesäkuussa 2010 Kämäräinen astui ulos Málagaan lentokentän ovista.

”Tuoksui vähän kuin kuolleille kulle. Ajattelin ensin, että nyt olen täällä ihan yksin, mutta sitten heti, että nyt olen tullut kotiin!”

Työ kuitenkin sopi Kämäräiselle, vaikkakin palkalla tuli toimeen surkeasti.

”Saakelin rankkaa se on, vaikkei avustiedettä olekaan.”

Nykyään Kämäräinen tunnetaan täällä muusikkona nimeltä Tanja K. Hän tekee useina iltoina viikossa trubaduuri-keikkoja suomalaisten baarissa, ja maanantait hän vetää musavisaa.

”Tämä on vähän semmoinen iso ruotsinlaiva”, hän kuvaa suomalaisten Fuengirolaa. ”Näille pitää keksiä koko ajan tekemistä.”

Kämäräisellä itsellään puuhaa riittää, sillä hän kuuluu niihin, jotka paahtavat kahta työtä. Aamuöisin hän antaa elämänohjeita puhelimitse Suomeen. Tätä työnantajaa hän ei halua kertoa julkisesti. Kämäräisen puoleen moni kääntyy Fuengirolassakin. Miksi juuri hänen?

”Täällä on paljon mustamaalaamis-

ta, mutta kaikki tietävät, että minä en puhu muille. Minulla on aikaa juoda teetä ja sanoa, että kyllä elämä kantaa. Se auttaa”, hän selittää.

”En voi tehdä ratkaisuja toisten puolesta, mutta voin antaa tienviittoja.”

ILTA HÄMÄRTYY ÄKISTI, ja silmissämme on Andalusian yö. Bar Jazminiin riittää arki-iltana muutama pöytäseurue. Yksi oli täällä jo edellisellä käynnillämme. Kaikki asiakkaat ovat tuiskeessa.

Suomalaisbaareissa näkee aina useita pyörätuoleja ja invamopoja. Täällä ei ole lunta eikä kovin paljon mäkiäkään. Yksi Aurinkorannikon suomalaislempinimistä onkin reumarannikko.

Heikki Ihonen, 53, on liikkeellä invamopolla ja tekee tuttavuutta. Hän kertoo vammautuneensa auto-onnettomuudessa vuonna 2003.

Se sai hänet kirjoittamaan runoja.

”Vuonna 2006 kävin täällä ensimmäisen kerran. Silloin kirjoitin ensimmäisen runoni rakkaudesta tähän maahan”, Ihonen sanoo.

”Seitsemän vuotta haaveilin joka kevät tänne tulosta.”

Toukokuussa 2013 hän teki päätöksensä: myi kaiken ja saapui kahden matkalaukun kanssa Fuengirolaan.

Hän esittelee itsenäisyyspäivänä 2015 ilmestynyttä omakustannerunokirjaansa Rakkaudesta elämään. Hän ru-

noilee taiteilijanimellä H. K. Ihoz.

”Kirja kertoo vammaisuuden tuskasta, rakkauden menetyksestä. Mutta kaikki ne runot paljastavat, miten siitä selvitään. Kerron sen jokaisen runon lopussa, ja ne on kaikki riimitettyjä.”

Tähän tapaan:

Vei halvaus voimat, hävis miehisyys, / alkoi pimeä, synkkä yksinäisyys. / Tunsin katkeran vihan, turhuuden, / miks eloon jäi vangiksi vammauden.

Tai:

Elämä on meille vain retki, / pieni maanpäällinen hetki. / Siksi usko rakas ystävä, / on jokaisella täällä tehtävä.

Entisestä elämästään Suomessa Ihonen puhuu vaikeasti hahmotettavasti. Ilmeisesti hän on asunut Turun seudulla.

Hän kertoo tehneensä Suomessa ”valomerkitunnareita”. Kyseessä on ilmeisesti jonkinlainen melodia ja teksti, joka soi valomerkin tullessa. Hän ylpeilee tehneensä sellaisen esimerkiksi eräaseen naantalilaisravintolaan.

Suomessa hänellä oli ”autot ja kaikki”, nyt on pieni eläke ja sähkömopo.

”Tämä on parempi elämä”, Ihonen vakuuttaa.

”Olen kiertänyt kymmeniä kapakoita ja lkenut runojani. Olen nähnyt, kuinka aikuiset miehet itkivät. Näin minun kuuluu elää.”

Jukka Orma

Kirjoittaja on muusikko,
joka tunnetaan muun muassa
Sielun Veljet -yhtyeestä.

Elämä on ihmiselle annettu...

...jotta hän tarkoin harkitsisi, missä asenmossa tahtoo olla kuollut.

NOIN POHTI Pentti Saarikoski vuonna 1959. **Timothy Leary**, 60-luvun psykedelian ylipappi, puolestaan halusi vuonna 1996 tehdä kuolemastaan yhtä julkisen ja provosoivan tapahtuman kuin hänen elämänsä oli ollut. Kaiken piti tapahtua online ja livenä koko maailman todistaessa. Mies, jonka mantrana oli drop out, turn on, tune in, halusi vielä kuolemassaankin todistaa itselleen – ja muille – että kaikki on hallittavissa, missään ei tarvitse joustaa ja antaa periksi, ei luopua yltiöpäisestä arroganssista eikä oman tiedon ylemyydestä.

Näin hän sen oli suunnitellut siinä vaiheessa, kun eturauhassyövästä parantuminen ei ollut enää mahdollista. Maailman vaihtoehtokulttuuriteoreetikot, astraali-paavit, enkeliuskovaiset, hurahaneet kiviterapeutit sekä psykedeeliset spiritistit tai spiritistiset psykedeelit olivat innoissaan.

"Bowien häkellyttävin markkinointikeino oli kuolla viikkoa ennen viimeisen albuminsa julkaisupäivää."

MONET TAJUNTA LAAJENTAVIA kemikaaleja tai taikasieniä käyttäneet ihmiset pitivät ja pitävät reaalityodellisuutta pelkästään kulissina tai maskina, jonka takana oleva oikea maailmanolemus on villeydessään taviksille liian kovaa kamaa koettavaksi. Learyn kuoleman prosessi olisi merkkipylväs, vakuus toisen todellisuuden mahdista, lupaus ja lunastus, uhrilahja toisenlaisen tuonpuoleisuuden alttarille.

Vähän kuin Jesse aikoinaan, mutta toisenlaisen näkemys edustajana.

Haluttiin esikuva, voimakas kannanotto, loppuun asti suoritettu toisenlainen elämä. LSD-gurun julkisessa kuolemassa nähtiin lopullinen avokämmentenisku konventionaalille ajattelulle ja elämisen tavoille.

Lopulta, hetken lähestyessä, Timothy Leary tekikin yllättäen toisenlaisen ratkaisun. Hän valitsi kuoleman vailla provokaatiota ja kuoli rauhallisesti rakkaittensa ja läheistensä kanssa, ilman meuhkaavan maailman läsnäoloa. Näköetäisyydellä läheiset, turvalliset ihmiset. Rakkaat tästä maailmasta.

Kaksi oman sukupolveni musiikillista tiennäyttäjää, **David Bowie** ja **Prince**, kuolivat hiljattain. Toinen läheistensä seurassa, hyvin valmistelleena, elämänsä lopputyön päätökseen saaneena. Bowien uran ehkä onnistunein ja häkellyttävin markkinointikeino oli kuolla viikkoa ennen viimeisen albuminsa julkaisupäivää. Levollinen ja onnistunut julkinen kuolema. Vailla turhaa itsesääliä tai syylistämistä.

Prince kuoli yksin oman, valtavan studio- ja asuin-kompleksinsa hissiin. Menossa studioonsa jatkamaan työtään. Kesken kaiken, ihminen parhaassa iässä, luomisvoimansa huipulla. Kuten oli ollut viimeiset parikymmentä vuotta. Kaatui saappaat jalassa.

Mutta. Yksin.

ERÄS YSTÄVÄNI KERTOI äitinsä **Saimin** kuolemasta. Vakavan taudin terminaalivaiheessa Saimi halusi koota kaikki sukulaisensa, ystävänsä, rakkaansa lähelleen kotinsa lämpöön, pois sairaalan persoonattomasta ympäristöstä.

Kotona hänelle sijattiin oma vuoteensa. Pehmeä peitto päällystettiin tuorein kukin, juhlaväelle valmistettiin ruokia ja ostettiin juomia. Läheiset pitivät ruumiinvalvojaisat vielä elossa olevalle Saimille. Söivät, joivat, lauloivat, kävivät yksitellen kuiskaamassa jäähyväisensä ja kuolemassa hyvästit, täyttivät huoneen ja talon elämänilolla, naurulla ja rakkaudella.

Kuollessaan kolmantena juhlapäivänä Saimilla oli onnellinen hymy huulillaan. Hän ei ollut yksin.

Kun viha tulee lähelle

SOLVAUSTA, KIROILUA, UHKAILUA... KUN TYÖNTEKIJÖIHIN KOHDISTUU VIHAPUHETTA, TYÖPAIKOILLA JOUDUTAAN MIETTIMÄÄN, KUINKA ASIAN KANSSA PITÄÄ TOIMIA. VIHAPUHEEN VAIKUTUSTA EI OLE TUTKITTU, MUTTA TODELLISUUS ON KUITENKIN PAREMPI KUIN LÖÖPEISTÄ VOI PÄÄTELLÄ.

TEKSTI > ILKKA KARISTO KUVITUS > IIRO TÖRMÄ

VIIME VUODEN SYKSYLLÄ Suomen Punaisen Ristin Facebook-sivujen kommentiosioon alkoi ilmestyä kirjoituksia, joissa arvosteltiin Punaisen Ristin roolia turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusten ylläpitäjänä, usein painokelvottomin sanoin.

”Vihapuheessa oli selvä piikki viime syksynä, jolloin Punaisen Ristin toimintaan kohdistui muutenkin hurjasti huomiota”, SPR:n viestintäjohtaja **Ilpo Kiiskinen** sanoo.

Vihamielinen ja rasistinen kommentointi näkyi eritoten SPR:n Facebook-seinällä, joka on järjestön tärkeimpiä viestintäkanavia (SPR:n Facebook-sivulla on yli 70 000 tykkääjää.)

”Olen vähän yllätynyt siitä, että emme hirveästi saaneet viestejä vihapuheesta meidän vapaaehtoisilta ja työntekijöiltä, jotka tekevät työtään vastaanottokeskuksissa, vaikka toki sitä sielläkin jonkin verran on esiintynyt”, Kiiskinen sanoo. ”Se on aika hyvä tilanne meille:

voimme täältä keskustuimistosta käsin käydä sitä keskustelua ammattiviestijöiden voimin.”

Ja nimenomaan keskusteluun Punaisessa Ristissä on pyritty. Vihapalautteen lähettäjiä ei ole pyritty vaientamaan, vaan heille on kärsivällisesti selostettu SPR:n roolia ja oiottu väärää tietoa.

”Olemme yrittäneet lähteä siitä, että meidän on pystyttävä keskustelemaan tilanteesta kuin tilanteesta.”

Aina se ei ole onnistunut.

”On ihmisiä, jotka eivät edes yritä ymmärtää. Keskustelun käymiselläkin on rajansa, meidän täytyy ajatella myös omaa verkkoyhteisöämme.”

Huhtikuussa Suomen Punainen Risti teki vastaanottokeskusten johtajille kyselyn, jossa kysyttiin muun muassa sitä, onko vihapuhe ja -palaute vaikuttanut henkilökunnan ja vapaaehtoisten kykyyn tehdä töitä. Kaikkia vastauksia ei ole vielä analysoitu, mutta Ilpo Kiiskisen mukaan vastausten perusteella on selvää,

”Vihamielinen ja rasistinen kommentointi näkyi eritoten SPR:n Facebook-seinällä.

”Jos joku sanoo että mä tapan sut, niin onko se vähäpätöistä, jos tällä ihmisellä on tapana sanoa niin. Entä jos sen sanoo 20 kertaa?”

Ohjeissa neuvotaan muun muassa olemaan provosoitumatta ja tarvittaessa lykkäämään vastaamista esimerkiksi seuraavaan päivään.

VIHAPUHE ON JATKUVASTI otsikoissa, ja oletettavasti se on viime vuosina yleistyntynyt. Eniten lokaa niskaansa tuntuvat saavan juuri maahanmuuttajiin liittyvien aiheiden parissa työskentelevät ihmiset. Jotkut maahanmuuton tutkijat ovat jopa haluttomia kommentoimaan oman tutkimusalansa asioita julkisuudessa saamansa vihapalautteen vuoksi.

Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto ovat vaatineet yliopistoja laatimaan turvallisuusohjeita tilanteisiin, joissa tutkijat saavat sosiaalisessa mediassa osakseen vihapalautetta ja suoranaista uhkailua. Kirjelmässään liitot totesivat, että tutkijoista on laadittu verkkoon panteleivia vihasivustoja ja myös heidän perheitään on uhkailtu.

Vihapuheen vaikutusta sen kohteiden työkykyyn tai hyvinvointiin ei ole – ainakaan Suomessa – toistaiseksi tutkittu.

Suomen Punaisten Ristin viestintäjohtaja Ilpo Kiiskinen huomauttaa, että vaikka vihapuhe olisikin suunnattu jotain tiettyä organisaatiota – esimerkiksi Punaista Ristiä – kohtaan, siitä kärsivät luultavasti eniten vähemmistöjen edustajat.

”Mekin kohtaamme sitä, mutta kyllä se niin menee, että varsinaiset vihapuheesta kärsijät ovat niiden vähemmistöjen edustajia, jotka kohtaavat sitä myös arkisessa elämässään.”

Maaliskuussa oikeusministeriö julkaisi selvityksen vihapuheen vaikutuksista. Selvitys tehtiin kyselynä, ja vastaajina oli maahanmuuttajia ja muita vähemmistöryhmiä.

Hieman yli 60 prosenttia kyselyyn vastanneista koki vihapuheen vaikuttaneen yleiseen turvallisuudentunteeseen ja puolet koki sen vaikuttaneen psyykkiseen terveyteen.

VIHAPUHE EI TIETENKÄÄN rajoitu pelkästään maahanmuuttokysymyksiin – eikä se ole vain sosiaalisen median ilmiö.

”Meillä se on ollut yksi työsuojelun painopistealueista jo vuosien ajan”, sanoo työsuojelupäällikkö **Aila Hyvönen** Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirastosta.

”Asiasta puhutaan nykyisin paljon ja sitä on opittu tunnistamaan paremmin. Ja sitä herkemmin siitä ilmoitetaan.”

Hän ei halua kertoa, kuinka paljon viraston työntekijät saavat osakseen uhkailua ja muuta vihapalautetta.

”Ne luvut ovat vähän viitteellisiä eivätkä kerro kenellekään yhtään mitään.”

Sosiaali- ja terveysviraston palkkalistoilla on 16 500 työntekijää ja he tekevät hyvin erilaisia töitä – näin ollen asiakailta tulevan palaute on myös hyvin erilaista.

”Haarukka on valtavan iso. Se on eri asteista ja vaihtelee eri paikoissa”, Hyvönen sanoo.

”Mutta ei sosiaalitoimistojen väki ole pompannut silmille, että siellä tätä olisi muita enemmän. Lastensuojelussa taas on ollut pidempään kulttuurina, että ilmoitetaan.”

Helsingin kaupungilla on käytössään Työkalupakki-niminen sähköinen työkalu, jonka kautta työntekijät voivat raportoida esimiehelleen kaikista poikkeustapauksista, myös vihapalautteesta.

”Ohjeistus on, että ne käsitellään työpaikalla, esimerkiksi työpaikkakoukussa”, Hyvönen sanoo.

Hyvönen mukaan sosiaali- ja terveysviraston työntekijät ovat tottuneet kovaan kielenkäyttöön ja ymmärtävät hyvin, jos ihmiset turhautuvat heihin itseensä kohdistuneista päätöksistä.

”Silti ei pidä sietää uhkailua. Jos joku sanoo että mä tapan sut, niin onko se vähäpätöistä, jos tällä ihmisellä on tapana sanoa niin. Entä jos sen sanoo 20 kertaa? Työsuojelun näkökulmasta kyseessä on vakava uhkaus ja siitä pitää tehdä rikosilmoitus.”

että työkyky ei ole heikentynyt.

Viime vuoden joulukuussa SPR kartoitti vastaanottokeskusten turvallisuusustilannetta, ja silloinkin vastaukset yllyttivät positiivisesti.

”Turvallisuusustilanne vokeissa ei ollut läheskään niin huono kuin uutisoinnin ja sosiaalisen median perusteella olisi voinut kuvitella”, Kiiskinen sanoo.

Tämän vuoden alussa SPR antoi kaikille vapaaehtoistyöntekijöilleen ohjeet siitä, miten kohdata sosiaalisessa mediassa vihapuhetta ja Punaista Ristiä kohtaan esitettyjä asiattomuuksia.

Kuolema, ystävämme

Kun entinen vasemmistoliiton puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes nimitettiin oikeistoliberaalin ajatuspajan hallitukseen, moni kysyi, heittikö hän viimeisetkin rippeet vasemmistolaisuudesta taakseen. Viestin haastattelussa Siimes puhuu terveydenhuollon priorisoinnista, mangososeesta, resitatiiveista, kuolemasta ja kärsimyksestä.

TEKSTI > RIKU SIIVONEN KUVA > SAKARI PIIPPO

HUHTIKUUSSA Suvi-Anne Siimes puhui terveysalan toimijoiden seminaarin paneelikeskustelussa, jonka aiheena oli ”kestävä terveydenhuolto”. Siimes oli kutsuttu, koska Työeläkevakuuttajien edusjärjestön Telan johtajana Siimeksellä on vaikutusvaltaa. Rahastoiduille työeläkemiljardeille on aina käyttäjiä, ja toisaalta niillä miljardeilla tehdyt sijoitukset ohjaavat paljon sitä, minkälaista ja kenen kannalta edullista elinkeinotoimintaa Suomessa harjoitetaan.

Nykyään on suosittua lähettää seminaareista sosiaaliseen mediaan irtolauseita, joita joku on sanonut lavalla. Nyt sen teki kokoomuksen entinen kansanedustaja ja nykyisin terveystalo Mehiläisen perusterveydenhuollon ulkoistuksista vastaava johtaja Lasse Männistö:

Väkevää linjausta: Me emme saa väistää keskustelua kuolemasta ja hoidon priorisoinnista! Edes perustuslaki tai sen tulkinta ei sitä estä, että myös minä, Suvi-Anne Siimes, jonakin päivänä kuolen. #kestäväterveydenhuolto

Näin Männistö välitti Facebookiin. Poliittisessa satiirissa Siimeksen seminaarilausunto priorisoinnin tärkeydestä tulkittaisiin ehdotukseksi alkaa jättää hoitamatta kaikkein sairaimpia – mikä on tietysti luonteva jatko sille, että hänestä oli tullut pari viikkoa aikaisemmin hallituksen jäsen ajatuspaja Liberaan. Se propagoi yksilönvapauden ja markkinoiden puolesta.

Ja koska ihmisten maailma on sellainen, että kaikki mikä ei ole vasemmisto-

laista, on oikeistolaista – ja toisinpäin – Siimeksen nimitys herätti keskikokaisen some-väeninän.

Suvi-Anne Siimes, 52, sopii hyvin moneen tarinaan: yhtäältä takinkääntäjien kuningatar, joka opportunistisesti siirtyy eniten maksavan pahan puolelle. Toisaalta hänet voi nähdä entisenä nuorena idealistina, joka opittuaan maailman lakeja pyrkii vaikuttamaan siellä, missä valta on. Jos saa arvata, niin Lasse Männistö näkee jälkimmäisen.

LÄHEMPÄÄ KATSOTTUNA – riittää kun lukee muutaman uutisen 1990-luvulta – kuva ei ole tarinallisesti niin herkullinen. Siimes vastusti veronkorotuksia ja puolusti pankkitukea jo silloin. Sydän vasemmalla, lompakko oikeassa taskussa. Tai sitten vain yksinkertaisesti koulutettu ekonomisti. Siimeksen tausta ei ole akateeminen, joskin Siimeksen isoäidin isä oli perustamassa Kirjatyöntekijäin liittoa – Siimeksen sanoin he olivat sellaista työväen sivistyneistöä. Siksi lukeminen ei ollut jälkeläisille vierasta, ja Suvi-Annelle opit näköjään jäivät päähän. Opiskelujen jälkeen seurasi varsin nopea uranousu politiikassa, sieltä hypy lobbarijärjestö Lääketeollisuuden leipiin ja lopulta työeläkevakuuttajien Telaan johtajaksi.

Mutta kai Siimeksellä on omakin tarinansa siitä, miten hänestä tuli niin menestynyt urallaan ja miksi hän on vallinnut sellaiset työt kuin on valinnut. Kuten Työeläkevakuuttajat ry:n Telan toimiston lasiseinäisissä neuvotteluhuo-

neissa on uuden ajan henkeä eläkealalle, jossa on aiemmin totuttu supisemaan hämärissä kabineteissa tai ainakin suljettujen ovien takana. Siimes on yrittänyt avata toimintaa ja epäilemättä saanut perustella näkemyksiään useasti eläkevaikuttajille.

Mutta siihen hän on tottunut, sen hän osaa. Oma kyky olla eri mieltä ja vakuuttaa kuulijat on taito, jonka hän tajusi hiekkalaatikolla – tosin vasta aikuisena. Laman aikana, 1990-luvun alussa hän istui hiekkalaatikon reunalla yhdessä muutaman muun nuoren äidin kanssa.

Suvi-Anne Siimes sanoo, että ihminen on heikko, mutta voi vaikuttaa tekemisiinsä. ”Kun en näe enää Jumalaa toisessa ihmisessä, tiedän, että on syytä jatkaa matkaa, jotta ei kohtele muita väärin.”

"Oma kyky olla eri mieltä ja vakuuttaa kuulijat on taito, jonka Siimes tajusi hiekkalaatikolla - tosin vasta aikuisena.

> Henkilö

MARTTI KAINULAINEN / LEHTIKUVA

Keskustelussa Siimes alkoi puolustaa pankkitukea.

”Sellaisella älykköekonomistiplantun innokkuudella. Mutta huomasin, että muut ymmärtävät ja ehkä jopa vaihtavat mielipidettään.”

Siimes koki ahaa-elämyksen: ehkä tulee aika, jolloin hänen täytyy astua johtoon.

LIBERAAN MENOAN Siimes on kommentoinut jo paljon – ”kannattaa seurustella monella tavalla ajattelevien ihmisten kanssa” –, joten ei puhuta siitä. Puhutaan ensin terveydenhuollosta.

Avoimia kun ollaan, niin kenen hoidon Suvi-Anne Siimes tarkalleen ottaen haluaa priorisoida pois?

”Se oli itse asiassa kokonaisuudessaan vielä jalompi sitaatti!” Siimes sanoo ja hymyilee itselleen.

”Sanoin, että meidän on oltava valmiita puhumaan kuolemasta ja kärsimyksestä.”

Siimes ajattelee, että olemme siirtäneet kuoleman ja kärsimyksen jonkin medikalisaation taakse: pois näkyvistä, pois ajatuksista. Siksi meille voi myös myydä yhä kehittyneempää hoitoa, yhä kehittyneempiä lääkkeitä, yhä suurempia lupauksia ikuisesta elämästä.

”Joskus pitkitetty elämä on omaisten tapa hoitaa omaa omatuntoaan.”

Siimes ei puhu pelkästään omasta kokemuksesta. Hänen lääkärimiehensä on työskennellyt terveyskeskuksen vuodeosastolla, lähellä kuolemaa olevien potilaiden ja omaisten kanssa.

Suvi-Anne Siimes ei aio vielä kuolla, mutta hän on jo sanonut läheisilleen, että hän haluaa arvokkaan kuoleman. Mitä se oikein tarkoittaa?

”Yksi suosikkisukulaiseni kuoli nukkuessaan vaimonsa vieressä. Muistan, kun kuulin sen uutisen 14-vuotiaana. Jäin miettimään sitä, miltä tuntuu herätä kuolleen vierestä.”

Siimes pysähtyy hetkeksi pohtimaan.

”Ehkä se olisi itse asiassa hyvä tapa kuolla.”

Siimeksen oma isä sai massiivisen aivohalvauksen, kun Siimes oli vähän yli kolmekymppinen pienten lasten äiti. Hän sai soiton: jos haluat nähdä vielä isäsi hengissä, nyt kannattaisi tulla.

Hoitajat ihmettelivät, miksi tytär ei ollut ahdistunut.

Suvi-Anne Siimes näki vastikään oman 1990-luvun ministerikuvansa valtioneuvoston seinällä. Häntä huvitti oma innokkuutensa.

”Mutta olin jo kohdannut isäni muutamaa kuukautta aikaisemmin, kun hän oli jo huonossa kunnossa. Niin että me molemmat tiesimme, että hän kuolee. Tätä on vaikea sanoittaa, mutta sain silloin rauhan.”

Ehkä kuoleman ja kärsimyksen kysymykset kiehtovat siksi Siimestä. Kukaan hänen läheisensä ei ole nyt tekemässä kuolemaa.

Isänsä kuoleman jälkeen Siimes teki oman pienen osansa kuoleman tuomiseksi, no, arkiseksi asiaksi. Hän otti

nelivuotiaan tyttärensä mukaan ruumis-huoneelle. Tytär halusi tulla mukaan, mutta ei katsoa.

”Siinä hän oli sylissäni, painoi päätänsä olkapäästäni vasten. Ja minä silitin.”

Siimes oli usein miettinyt, miltä kuollut näyttää. Kyselyihin oma puoliso oli usein mutissut, että ”siltä kuin se ei olisi enää elossa”. Kävi ilmi, että hän oli ollut aina tosissaan.

Ihmisellä on usein taipumus liioitella oman aikansa erityisyyttä ja muutoksen suuruutta. Siksi on kysyttävä Siimek-

”Siimes koki ahaa-elämyksen: ehkä tulee aika, jolloin hänen täytyy astua johtoon.

seltä, onko hän esimerkiksi itse elänyt aikaa, jolloin kuolemaa ei olisi työnnetty syrjemmälle – jolloin kuolema ja kärsimys olisivat olleet oikeasti luontevasti läsnä arkipuheessammekin.

Siimes on hetken hiljaa, miettii ja sanoo sitten: ”Uskonnon kielessä se oli ja on läsnä.”

SE ON LUONNOLLINEN ja hyvä oivallus. Kun myös uskonto on työnnetty ihmisten yksityiselämään, samalla ovat kadonneet sen sanat – myös ne, joista olisi hyötyä ihan kaikille ikuisuusteemojen käsittelyssä.

Uskonnon karttelun ymmärtää, sillä uskonnon kuolemapuheessa on läsnä ihmisen syntyisyys. Sanotaan ääneen, että ihminen on taipuvainen tekemään väärin. Sitä puhetta ei mielellään uunnella. Uskontojen nimissä tehdään nyt niin paljon pahaa, ettei sitä kovin mielellään oteta hädässäkään retoriseksi avuksi.

Usein unohtuu synnin toinen puoli eli armo. Uskonnessa se tulee Jumalalta, mutta ei armopuhe niin kaukana ole maallisistakaan puheista. Kaikki terapiat ja self-helpit päätyvät samoihin pyrkimykseen: Ole itsellesi armollinen. Tunne vajavaisuutesi ja pyri parempaan, mutta hyväksy se, että kaikkea ei voi muuttaa.

EI SIIMESKÄÄN enää käy kirkossa, vaikka hän oli nuorena varsin innokas ortodoksi. Hän harjoitteli resitatiivit, hymnit, ja pohti syntiä ja esimerkiksi itsemurhan oikeutusta. Piiritty hahmo vakavamietteisestä, lahjakkaasta nuoresta naisesta. Hän päätti ensimmäisen tyttärensä syntymän aikoihin, että ennen lasten aikuistumista hänen täytyy laittaa oman päänsä asiat kuntoon.

”Ajattelin, että en halua olla kateellinen tyttären loistolle.”

Ei kyse siitä, että hän olisi välttämättä ollut sen enempiä sekaisin kuin keskimääräinen suomalainen nuori on. Mutta

jotain Siimeksen päässä oli käsiteltävää. Tulee olo, että se liittyy osin sukupolvien dynamiikkaan. Siimekselle ei selvästi ole vierasta häntä edellisen sukupolven haasteet: vaikeus sanoittaa tunteita – jopa siirtää oman elämän pettymykset lapsiin kohdistuvana katkeruutena. Ja jos tunnepuhetta ja kykyä yhteyteen ei ole oppinut, se täytyy opetella.

Mutta onnistuiko se? Siimes uskoo, että ihan kohtuullisesti.

”Meillä on elävät välit lasten kanssa. Uskon, että meillä on jonkinlainen sydänten tunneyhteys.”

NIIN KUIN IHMISSÄ aina, Siimeksessäkin on monta puolta. Hän olisi halunnut kirjailijaksi. Sekin kuuluu kielessä, joka on sointuvaa. Siimes käyttää toistuvasti ilmausta ”siunannut”. Elämä on siunannut hyvällä aviomiehellä, lapsilla, urallakin.

Mutta ei elämä vain tuo asioita eteen. Niihin pitää myös pyrkiä, pitää ottaa vastaan ja tehdä tulosta. Siinä Siimes lienee onnistunut, koska hänen kyvyilleen vakuuttaa epäilijöitä on riittänyt ottajia. Kumpi pakottaa taivuttamaan omaa selkärankaakaan enemmän, lääketeollisuuden vai eläkevakuuttajien palveleminen?

Siimestä vähän naurattaa. Hän muutoilee sanansa nopeasti mutta tarkasti. Pohjimmiltaan ero ei ole suuri.

”Edunvalvonnan ensisijainen tehtävä on taata yrityksille ennustettava toimintaympäristö.”

Ei siis niinkään muuttaa lakeja niiden mieleisiksi. Siimes sanoo, että itse asiassa lääketeollisuuden lobbarina on paljon helpompi olla, koska lääketeollisuudella ei ole institutionaalista valtaa.

”Vain argumentti- ja ajatteluvaltaa. Silloin on helppo perustella johdolle, että meidän pitää säilyttää toiminnan legitimiä antamalla myös yhteiskunnalle jotain.”

Siimes tarkoittaa, että avoimuus oli helppo perustella ja saada läpi. Mainetahoja oli lääketeollisuudella paljon.

”Avoimuus oli elinehto.”

Sen sijaan työeläkevakuuttajilla on ikivanhaa asemavaltaa, jolloin niille saatava muodostuu kuva, että uskottavuus kansan silmissä ei ole niin olennaista. Siimes haluaa muistuttaa, että vallan voi säilyttää vain toimimalla riittävän oikeamielisesti.

OMAA URAANSA Siimes ei tarkkaile vasemmisto-oikeistoakselin kautta. Yhteiskunnalliset ideologiat eivät ohjaa häntä, vaan sydän. Se kertoo, milloin on aika siirtyä eteenpäin – astumalla sivuun. Siimes kertoo tarkkailevansa itseään työssään. Joskus työyhteisössä asiat menevät eri syistä siihen pisteeseen, että Siimeksestä paljastuu tavallinen, vajavainen ihminen.

”Olen sanoittanut sen niin, että silloin teen syntiä, jos en näe Jumalaa toisessa ihmisessä.”

Hän tarkoittaa, ettei pysty enää toimimaan joidenkin ihmisten kanssa arvostavassa hengessä. Osa yhteistyökumppaneista yksinkertaisesti ärsyttää liikaa. Se on nimenomaan hänen ”vikansa”. Sellaista ei voi aina välttää, mutta ihminen voi kuitenkin päättää, että ei ainakaan jatka pahan tekemistä.

”Silloin olen sitten ääritapauksessa vaihtanut työpaikkaa. Kuten lähtiessäni politiikasta.”

SE TIE ON JOHTANUT lopulta Telaan, suomalaisen vallan huipulle. Siellä Siimeksen tehtävä on ymmärtää kansantalouden kokonaisuuksia. Periaatteessa siis samalla tavalla kuin ekonomistina hiekkalaatikon reunalla neljännesvuosisata sitten. Joten kysytään taas: Miksi pankkeja pitää tukea?

”Ai oikeastiko?”

Niin.

”No siksi, että pankkijärjestelmän kaatumisesta voi olla vielä pahemmat seuraukset. 1990-luvulla oli kyse myös vaihtotaseesta: selitin hiekkalaatikon muille äideille, että jotta me voidaan syödä ja syöttää tätä mangososetta täällä pohjoisessa, me tarvitsemme vientituloja, joilla sitä sosetta ostetaan. Kaiken politiikan pohjalla ovat aina reaali-talouden virrat.”

Heli Suominen

Toimittajana työskennellyt Suominen on johtava asiantuntija viestintätoimistossa. Hänen työhönsä kuuluu oman ja muiden asiantuntijoiden työn myymistä ja ostamista.

Kun työelämät törmäävät

KUN NÄRKÄSTYNYT kuvittaja **Kaisa Leka** julkaisi huhtikuussa opetusministeriön virkamiehen lähettämän pyynnön esiintyä sananvapauskonferenssissa ilmaiseksi, seurannut pieni kohu paljasti monta syvempää virtaa.

Työelämä eriytyy nimittäin kahdella tapaa: eläkevirramaailmassa toimivien on vaikea hahmottaa freekeikkatyöläisten maailmaa ja elannon hankkimista. Perinteisesti asiantuntijat ovat esiintyneet vaikkapa seminaareissa palkatta, osana varsinaiseen palkkatyöhönsä kuuluvaa edustamista. Tämä malli on kuitenkin auttamatta vanhanai-kainen freelancerille, joka kerää elantonsa keikkatöistä. Hämmäntävää kohussa tosin oli se, että tietämättömyys maailman muutoksesta oli näin syvä juuri opetusministeriössä. Ministeriö edustaa Lekan kaltaisia taiteilijoita, joille elannon ansaitseminen useista pienistä lähteistä on pikemmin normi kuin poikkeus.

Toisaalta eriytyvät itsensä toteuttaminen ja palkkatyö. Kaikki tavoittelevat sitä, että työelämässä kokee mielekkyyttä ja että työllä tienaa elantonsa. Työelämässä mylertää kuitenkin niin, että mielekkyys ja elanto pitää yhä useammin poimia useasta eri lähteestä.

”Mielekkyys ja elanto pitää yhä useammin poimia useasta eri lähteestä.”

MOLEMMAT ERIITYMISET ovat vanhoja ilmiöitä, mutta aiemmin ne ovat koskeneet enemmän perinteisiä duunareita. Metsurit olivat entisajan prekariaattia, jonka työt riippuivat sesongista. Paperimiehen elämä alkoi, kun tehtaan piippu törähti työpäivän päätteeksi. Yliopiston

piti suojata tällaiselta epävarmuudelta. Suurta, surullista symboliikkaa oli siinä, että toukokuussa julkaistiin Helsingin Sanomissa haastattelu, jossa taloudellisista syistä irtisanottu professori kuvaili itkunsekaisia tunnelmiaan. Professori oli vielä 1990-luvulla mitä turvallisinkin ammatti, vuosikymmenien aherruksen eläkepalkinto.

Nyt uuden edessä ovat ne ihmiset ja ammattiryhmät, jotka on opetettu ajatukseen, että työ on yhtä suuri kuin identiteetti ja että identiteettityössä parhaansa tekemällä menestyy edes kohtuullisesti. Heitä ovat muun muassa toimittajat, tutkijat, monet insinöörit.

Kutsumustyöhön nuorena lähtenyt huomaakin, että vaikka sosiologinen tutkimus tuo mielekkyyttä, elanto pitää hakea taksikeikoista tai vaikka lukiolaisten opettamisesta. Onnekkaita ovat ne harvat, jotka elävät säällisesti tutkijoina tai taiteella. Onnekkaita ovat myös ne taksinkuljettajat, jotka saavat työstään koko paketin: mielekkyyden ja elannon. Tai onnekkaita he ovat vielä hetken.

SAMA MURROS, johon ovat törmänneet suomalaiset kännykkävalmistajat, pankkitoimihenkilöt ja toimittajat, kohtaa seuraavaksi suurinta osaa liikenteen ammatteja. Kun robottiautot vievät meidät edullisesti ja turvallisesti paikasta toiseen ja Uber-kuskit pärjäävät uusilla palveluiltaan, taksinkuljettajien kannattaa miettiä hyvä Plan B.

Työelämän myllertäessä on tärkeää kyetä kyseenalaiseen perinteiset opit ja tavat ajatella työn merkitystä. Niin taiteilijat kuin taksinkuljettajat joutuvat yrittäjämäisesti pohtimaan, miten saada omasta työstään ja osaamisestaan kohtuullisen korvaus.

Kaisa Leka -kohussa olikin ilahduttavaa se, kuinka päivittelyvaiheen jälkeen seurasi kahvipöytä- ja sosiaalisen median keskusteluissa vaihe, jossa jaettiin vertaisten kesken hyviä neuvoja pärjätä freelancerituvassa maailmassa. Muutokseen voi tottua ja siitä voi olla iloa, jos sen ennakoit ja ehtii itse päättää, miten sen kohtaa.

HDL sivut

Uutiset > Henkilöt > Tapahtumat

Ole- massa vai ei olemas- sa?

HDL:n kummikylässä asuu romaneja, joilla ei ole virallista henkilöllisyyttä.

Viranomaisprosessi sen saamiseksi voi olla byrokraattinen ja vaatia matkustamista, eivätkä viranomaiset välttämättä aina kohtele romaneita kovin hyvin. Jos on köyhä ja lukutaidoton, prosessi voi osoittautua ylitseppääsemättömäksi. Tätä ongelmaa HDL:n #olemassa-kampanja yrittää ratkoa.

Sivu 24

Aikojensa vahvat

Sisar Aino ja Maryan Abdulkarim ovat omien aikojensa rohkeita uudistajia. Abdulkarim on saanut antirasistisille ja feministisille puheilleen paljon tukea, mutta kukaan ei noussut julkisesti puolustamaan sisar Ainoa, kun tämä puhui diakonissalaitoksen epäkohdista 1930-luvulla.

Sivu 26.

Diakonissat, nuo vääräleuat

"Ai muistella opiskeluaikaa? En minä haluaisi muistella sitä. Onko pakko? No minä muistan, että ehdotin kurssimme tunnuslauluksi Siionin virsistä 'Olen vankina täällä ja tiedän sen'", sisar Tuulikki Vatanen nauratti kuulijoita diakonissojen vuosittaisessa kokoontumisessa eli Yhteyspäivillä.

Sivu 31.

Valea Seacan kylässä monilla ei ole sähköä tai kraanavettä, taloja lämmitetään kamiinoilla, ja monesti kahden huoneen taloissa asuu tusinan verran ihmisiä.

Henkilöllisyys 25 eurolla

Romaniassa asuu valtavasti romaneja, joita ei ole virallisesti olemassa. Helsingin Diakonissalaitoksen kampanja auttaa heitä saamaan henkilöllisyyden.

TEKSTI > ANNA-SOFIA NIEMINEN

”IHAN KEHITYSMAATASOA”, luonnehtii **Nora Lindström** Valea Seaca -kylää Romaniassa.

Lindström, liikkuvan väestön päiväkeskus Hirundon projektipäällikkö, vieraili hiljattain Helsingin Diakonissalaitoksen kummikylässä. Hän kuvailee aluetta erittäin köyhäksi: monilla ei ole sähköä tai kraanavettä, todella huonokuntoisia taloja lämmitetään kamiinoilla, ja monesti kahden huoneen taloissa asuu tusinan verran ihmisiä.

”Olen tehnyt kehitysyhteistyötä muun muassa Aasiassa ja Afrikassa. Viimeksi olin töissä Malawissa, ja Valea Seacassa tuli mieleen, että olen taas aika samantyyppisessä paikassa. Se on aika

järkyttävää, kun ajattelee, että Romania on kuitenkin EU-maa”, Lindström sanoo.

Helsingin Diakonissalaitoksen ja Helsingin seurakuntayhtymän kummikylähankkeen tavoitteena on parantaa romanien elinoloja heidän kotimaassaan. Valea Seacaan keskittyvä hanke alkoi maaliskuussa 2014. Kylän 3 500 asukkaasta reilusti yli puolet on romaneja. Luku on kuitenkin vain arvio, sillä moni ei halua kertoa olevansa romani. Se voisi nimittäin viedä työpaikan ja vaikeuttaa elämää entisestään.

Hankkeen myötä esiin on noussut iso ongelma: kylässä asuu ainakin 20 romania, joilla ei ole virallista henkilöl-

lisyyttä. Koko Romaniassa elää arviolta jopa 160 000 ihmistä ilman henkilöllisyyspapereita ja noin 5 600 ilman syntymätodistusta. Myös kummikylässä asuu romaneja, joilla ei ole virallista henkilöllisyyttä.

Siksi HDL käynnisti huhtikuun viikolla #Olemassa-kampanjan, jonka tavoitteena on hankkia romaneille henkilöllisyys yksityishenkilöiden lahjoitusten avulla.

Mirela on 20-vuotias romaninainen, jolla on kaksi lasta. Hänellä ei ole kotimaassaan Romaniassa virallista henkilöllisyyttä eli hänen tietoaan ei löydy mistään rekistereistä. Mirelalla ei ole oikeutta julkiseen terveydenhuoltoon,

Mirela toivoo, että hänen lapsensa saisivat henkilöllisyyden.

ei sosiaaliturvaan eikä hänen lapsensa saa henkilöllisyyttä. Perhe asuu yhdessä Mirelan vanhempien ja sisarusten kanssa pienessä asunnossa. Kaikesta on puutetta, jopa ruoasta.

Jos Mirelalla olisi henkilöllisyys, hän voisi rekisteröityä työnhakijaksi, päästä ammattikoulutukseen ja opetella lukemaan ja kirjoittamaan - ja aikanaan mahdollisesti allekirjoittaa virallisen työsopimuksen. Nyt mikään näistä ei ole mahdollista.

”Eniten toivon, että lapseni voivat saada paremman tulevaisuuden. Jos minulla ja lapsilla olisi henkilöllisyys, voisin ehkä saada töitä ja lapseni oppisivat lukemaan. Se toisi meille turvallisuutta ja paremman elämän.”

MIRELAN JA MUIDEN valea seacalaisten tarina on luettavissa #Olemassa-kampanjan verkkosivuilla. Tällaisia perheitä kampanjassa halutaan auttaa. Ilman henkilöpapereita ei esimerkiksi saa lapsilisiä ja lasten voi olla vaikea päästä kouluun tai saada lääkärin hoitoa.

Diakonissalaitoksen varainhankintapäällikkö **Kristiina Elenius** tarkentaa,

että jos äidillä ei ole henkilöllisyyttä, myöskään lapsi ei saa henkilöllisyyttä. Siksi kampanja keskittyy erityisesti äitien ja lasten auttamiseen.

”Vaikka lapset syntyisivät sairaalassa, heitä ei ole olemassa.”

Henkilöllisyyspaperit maksavat tapauksesta riippuen 25–100 euroa. Viranomaisprosessi voi olla byrokraattinen ja vaatia matkustamista, eivätkä viranomaiset välttämättä aina kohtelee romaneita kovin hyvin. Jos on köyhä ja lukutaidoton, prosessi voi osoittautua ylitsempääsemättömäksi.

#Olemassa-kampanjasta saaduilla rahoilla palkataan työntekijä pitämään huolta, että mahdollisimman moni romani saa henkilöllisyyden. Kummikylähankkeen yhteistyökumppani Romaniassa Romanian päässä asioita hoitaa yhteistyökumppani on E-Romnja, joka on maan ensimmäinen romaninaisten oma järjestö. Järjestö työskentelee ruohonjuuritasolla ja auttaa henkilöllisyyden hankkimisessa.

Aktiivinen varainhankintakampanja kestää kuukauden, mutta lahjoituksia tarvitaan vielä pitkään sen jälkeenkin.

”Jos minulla ja lapsilla olisi henkilöllisyys, voisin ehkä saada töitä ja lapseni oppisivat lukemaan.

Työtä riittää ja henkilöllisyyspaperien saaminen voi viedä paljonkin aikaa.

”Yksittäisen ihmisen kohdalla prosessi saattaa kestää esimerkiksi vuoden loppuun tai jopa pidemmälle”, Elenius kertoo.

Kaksi vuotta kestänyt kummikylähanke jatkuu vielä noin vuoden ajan. #Olemassa-kampanja syntyi hankkeen ansiosta, mutta hankkeessa on tehty paljon muitakin.

Tähän mennessä Valea Seacassa on perustettu esimerkiksi naisten aloiteryhmiä, jotka puuttuvat kyläyhteisössä ilmeneviin ongelmiin. Aloiteryhmät ovat muun muassa järjestäneet työpajoja lisääntymisterveydestä ja käynnistäneet kampanjan, jolla saatiin lastentarhaan leluja.

”Kaikki ideat lähtevät naisista ja siitä, mitä he tarvitsevat ja haluavat”, kertoo projektipäällikkö Lindström.

Hankkeen puitteissa on myös tehty valokuvaprojekti, jossa romanit saivat kuvata heille tärkeitä asioita yhteisössään.

”Naiset ottivat kuvia siitä, miksi ihmiset lähtevät ja myös mitä he saavat, kun joku on ollut ulkomailla kerjäämässä tai myymässä Iso Numero -lehteä”, Lindström kertoo.

Lindström toivoo, että kuvista koottu näyttely saadaan Suomeen. Se voi auttaa ymmärtämään, miksi Romanian romaneja lähtee ulkomaille hankkimaan rahaa. Kun edes elämän perusedellytyksiä ei ole, on pakko jättää koti. Suuri osa Suomeen saapuvista romaneista on kotoisin juuri Valea Seacasta.

> Lahjoita henkilöllisyys ja autat romanipecheitä parempaan elämään: hdl.fi/kummikyla

Suoraan- puhujat Aino ja Maryan

Sisar Aino puhui 1930-luvun lopulla rohkeasti diakonissalaitoksen uudistamisesta. Tuen sijaan hän sai rangaistuksen. Aino vastusti vallan väärinkäyttöä, kuten myös Tampereella kasvanut Maryan Abdulkarim. Hän vastustaa rasismia ja seksismiä, jotta voisi tulevaisuudessa keskittyä muihin asioihin.

TEKSTI > NIMI NIMI

KUVAT > HDL ARKISTO & OLLI-PEKKA ORPO

AINO MIETTISEN elämän mullisti yksi puhe, jota hän ei olisi aluksi edes halunnut pitää. Hän suorastaan kauhistui, kun häntä pyydettiin tehtävään.

Pohjoismaisessa diakonissojen konferenssissa olisi paljon yleisöä. Muut puhujat olisivat pappeja. 1930-luvun lopussa ei ollut lainkaan itsestään selvää, että puhujana olisi myös diakonissa, olkoonkin, että sisar Aino toimi Helsingin Diakonissalaitoksen oppilasosaston johtajana.

Lopulta sisar Aino kuitenkin suostui. Jälkikäteen puhe tuntuu viattomalta, mutta aikanaan se oli rohkea. Sisar Aino vaati diakonissoille aiempaa parempaa koulutusta. Hän moitti kotijärjestelmää, jossa diakonissat eivät saaneet palkkaa vaan ainoastaan elatuksen. Hän halusi diakonissoille itsenäisemmän aseman.

Puhe oli liikaa diakonissalaitoksen johdolle. Sisar Aino passitettiin pakko-

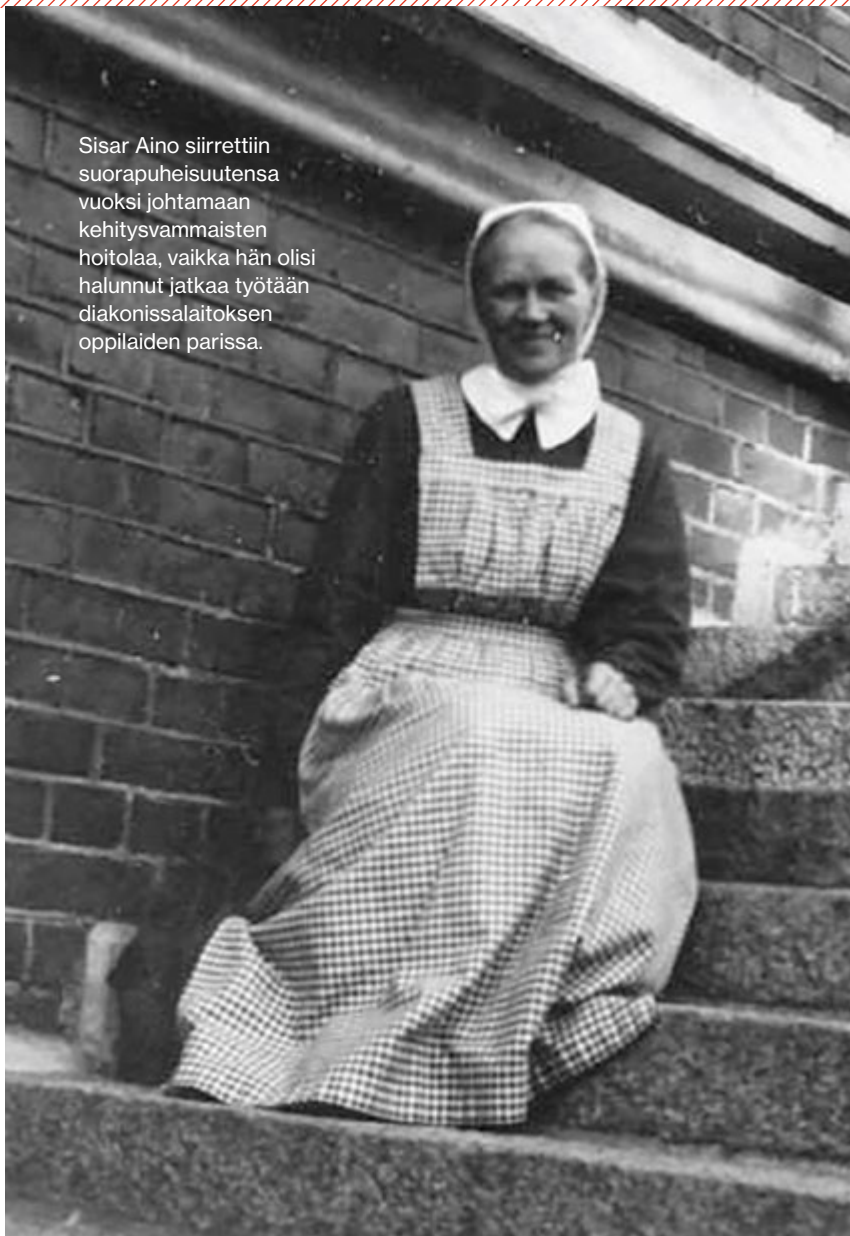
lomalle. Hän oli johtanut oppilasosastoa 20 vuotta, mutta pakkolomalta ei ollut paluuta tehtävään. Laitoksen johto jopa pyysi lääkäriltä lausuntoa sisar Ainin mielisairaudesta, mutta lääkäri ei suostunut kirjoittamaan sellaista.

Sisar Aino oli aiemmin muiden töidensä ohessa johtanut kehitysvammaisten hoitolaa Rinnekotia. Nyt hän siirtyi kokonaan työskentelemään sinne, sillä mielenhäiriöstä epäillyn katsottiin sopivan vajaamielisten joukkoon.

Myöhemmin sisar Aino on tullut tunnetuksi kehitysvammaistyön uranuurtajana. Hän on kuitenkin kertonut, että vuodet oppilastyön parissa olivat hänen elämänsä onnellisimmat. Oppilaitaan hän rakasti, Rinnekodin asukkaita hän ei aina olisi oikein jaksanut.

Sisar kuitenkin uskoi, että vain työ ja toisten palveleminen merkitsi. Hän ajatteli, että kaikki ei aina tapahdu Jumalan tahdon mukaan, mutta Jumala antaa

Sisar Aino siirrettiin suorapuheisuutensa vuoksi johtamaan kehitysvammaisten hoitolaa, vaikka hän olisi halunnut jatkaa työtään diakonissalaitoksen oppilaiden parissa.

asioiden tapahtua.

Hänelle usko tarkoitti tekoja: jo lapsena hän ihmetteli retkellä Valamon luostarissa, että ei voi olla oikein, jos elämä kuuluu vain omaa jumalasuhdetta pohtiessa. Rakkautta piti myös jakaa muille. Samoin hän ihmetteli luostarin hierarkkisuuutta. Jo vaatteista näki, kuka oli johtaja ja kuka alistettu.

Samainen ajatusmaailma kuului vahvasti käänmentekevässä puheessa. Tuolloin kukaan ei noussut julkisesti puolustamaan sisar Ainoa, vaikka moni oli samaa mieltä.

Kesti kauan, ennen kuin laitoksen johto heräsi näkemään sisar Ainin osoittamat epäkohdat. Kotijärjestelmä lopetettiin vuonna 1959, ja sen mukana diakonissoista tuli itsenäisiä työntekijöitä.

Samana vuonna sisar Aino jäi eläkkeelle Rinnekodin johtajan paikalta. Hän kuoli vuonna 1980, pian 95 vuotta täytettyään.

*”Palaverissa
naista pyydetään
keittämään
kahvia, koska
tämä on nainen.*

Maryan Abdulkarim toivoo, että hänen ajatuksiaan haastettaisiin enemmän. Nyt hänen saamansa kritiikki on haukkumista ja huorittelua.

MARYAN ABDULKARIMILLE puhumattomuus ei ole ikinä ollut vaihtoehto. Hän ei ole koskaan tehnyt valintaa, että tänään aion keskustella rasismista. Hän on vain ajautunut tilanteisiin, joissa on noussut esiin tiettyjä kysymyksiä, ja niissä tilanteissa hän on esittänyt näkemyksiään.

Syy kysymyksiin on usein hänen ulkonäkönsä. Somalialaissyntyinen Abdulkarim on mustaihoinen ja käyttää huivia päivittäin.

”Ensimmäinen este, jonka kohtaan, ei ole sukupuoli. Este on ulkoinen habitukseni.”

Ulkonäkö voi olla este vaikka uralla etenemisessä. Arkisemmissä tilanteissa se voi olla este esimerkiksi sille, että keskustelukumppani ottaisi Abdulkarimin tosissaan.

33-vuotias Abdulkarim on asunut seitseentoista vuoteen Suomessa, ensin Tampereella, sittemmin Helsingissä.

Hän esittelee itsensä median ja kulttuurin sekatyöläisenä, mustana feministinä ja yhteiskunnallisena keskustelijana.

Abdulkarim osallistuu keskusteluun, jotta ongelmat tulisivat näkyvämmiksi. Rasismista lisäksi hän näkee erityisenä ongelmana seksismistä. Molemmissa on kyse vallasta, vaikka ne ilmenisivät kuinka viattomilta tuntuissa tilanteissa.

Abdulkarim luettelee esimerkkejä: Palaverissa naista pyydetään keittämään kahvia, koska tämä on nainen. Oman alansa asiantuntijaa työtöteään ja väheksytään, koska tämä on nainen.

”Jos me vain sanomme, että aina tuo jamppa puhuu noin kaikille naisille, me häivyttämme sen tason, jossa kyse on vallasta”, Abdulkarim sanoo.

Toisin kuin sisar Aino, Abdulkarim on saanut puheilleen paljon tukea. Tosin on hän saanut osakseen myös vastustusta ja haukkuja. Silti hän kokee, että häntä ei ole kunnolla haastettu.

”En muista yhtäkään sellaista kritiikkiä, joka käsittelee minun argumentaatiotani tai ajatuksiani. Sen sijaan kritiikki on ollut tasoa, että somalipakolainen, tässä on lentolippu kotiin. Minun on tosi vaikea suhtautua siihen vakavasti.”

Sitä Abdulkarim ei osaa sanoa, onko hän saanut puheillaan aikaan muutosta. Vielä hän ei ainakaan näe käännettä esimerkiksi rasismista suhteeseen.

Abdulkarim kuitenkin ajattelee, että jos hän nyt antaa äänensä rasismikeskusteluun, ehkä seuraavan sukupolven ei tarvitse. Ehkä hän itsekin voi jossain kohtaa keskittyä ihan muihin asioihin.

”Suurin motiivini on, että joku päivä minun ei tarvitse puhua rasismista, vaan voin vain elää. Voin keskittyä kissakuviin, kynsilakan eri sävyihin ja auringossa makoiluun.”

Lähde: *Jorja ja Leena-Maija Palo:
Sisar Aino.*

Lahjoittamisesta on tullut uusi normaali

Helsingin Diakonissalaitoksen varainhankinnan suunnittelija Annamaria Eteläpää tietää, että televarainhankinta saattaa ärsyttää. Silti suomalaiset ovat jo tottuneita lahjoittajia.

Miten järjestöjen varainhankinta on Suomessa muuttunut viime vuosina? ”Yhä enenevässä määrin se on painottunut digitaaliseen varainhankintaan ja varsinkin sosiaaliseen mediaan. Myös tekstiviestilahjoittaminen on tullut uuteen lahjoitusmuotoon. Kuitenkin suora-kirjeiden kautta tehtävät lahjoitukset ja kuukausilahjoittaminen yhä ovat suosittuja lahjoitustapoja, ne ovat helppoja ja tuttuja tapoja.

Eikö koko ajatus varainkeruusta ole Suomessa suhteellisen uusi – täällähän on totuttu siihen, että valtio maksaa järjestöjen kustannukset rahapeli- tai muilla tuotoilla? ”Joihinkin Euroopan maihin verrattuna lahjoituskulttuuri Suomessa on melko uusi,

varsinkin esimerkiksi testamenttilahjoittaminen. Mutta kyllä ihmiset lahjoittavat järjestöille, vaikka myös valtio tukisi järjestön toimintaa.”

Miten suomalaiset suhtautuvat siihen, että yksityishenkilöiden pitäisi lahjoittaa hyväntekeväisyyteen?

”Älyttömän hyvin, sillä lahjoittamisesta on tullut monille meille niin sanottu normaali asia. Iso määrä suomalaisia toimii jo lahjoittajina. He lahjoittavat rahaa tai aikaa eli tekevät vapaaehtoistyötä. Kumpikin muoto on äärimmäisen tärkeä. Suurimmalla osalla suomalaisista on varaa auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Ennemminkin ihmettelen, miksi joku hyvin toimeen tuleva ihminen ei lahjoita rahaa.”

Millaisesta rahankeruusta suomalaiset ärsyyntyvät? ”Osa suomalaista harmistuu siitä, että heille soitetaan ja pyydetään kuukausilahjoittajaksi. He eivät ehkä ymmärrä televarainhankinnan tärkeyttä ja sen hyviä tuloksia. Siksi se saattaa joskus ärsyttää. Silti muistuttaisin, että varainhankinta tähtää useimmissa järjestöissä siihen, että ne saavat autettua yhä useampaa ja useampaa ihmistä voimaan paremmin ja saamaan ihmisarvoisen elämän.

Millainen on keskimääräinen lahjoittaja? ”Kokonaisuudessaan lahjoittaja on vaikea profiloida mihinkään muottiin, sillä järjestöistä riippuen lahjoittajien profiili on erilainen. Jokainen voi toimia lahjoittajana.”

Mihin HDL tarvitsee vapaaehtoisten lahjoittajien rahoja? ”Suomessa palvelujärjestelmä takaa kaikkein vaikeimpaan asemaan joutuneille ihmisille yleensä välttämättömimmän: ruoan, sairauksien hoidon ja katon pään päälle. Kuitenkaan tämä ei riitä siihen, että ihminen kokee elävänsä ihmisarvoista elämää. Moni heistä on syrjäytynyt, yksinäinen, masentunut ja tuntee itsensä arvottomaksi. Helsingin Diakonissalaitos käyttää lahjoitusvaroja siihen, että ihmisille järjestetään voimaannuttavaa ja mielekästä toimintaa peruspalvelujen ympärille.”

Miten varoja hankitaan? ”Helsingin Diakonissalaitokselle varainhankinta on vielä melko uutta, ja nyt pikkuhiljaa laajennamme varainhankinnan kenttää. Yksityiset ihmiset ja yritykset voivat lahjoittaa meidän työllemme verkkosivuilla tai tehdä lahjoituksen suoraan tilillemme FI51 2065 1800 1082 98. Kuukausilahjoittajaksi ryhtyminen onnistuu oman verkkopankin kautta. Lahjoittajan ei tarvitse tehdä esimerkiksi muuta kuin laittaa verkkopankkiin lahjoitussumma kuukausittain toistuvaksi maksuksi.”

Riku Siivonen
Perttu Saksa, kuva

Kiinteistökaupat nostivat HDL:n toiminnan tuloksen plussalle

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr:n ja sen tytäryritysten muodostaman yhteiskunnallisen konsernin toiminnan muoto tarkentui vuoden alussa toteutetuilla muutoksilla. Niiden avulla säätiö noudattaa uuden säätiölain henkeä. Voittoa tavoittelematon laaja yleishyödyllinen toiminta on yhä selkeämmin erotettu palveluliiketoiminnasta.

Uusi säätiölaki korostaa myös avoimuutta. Diakonissalaitoksen säätiö toteuttaa sitä johdonmukaisesti: Säätiön hallinnon vastuita selkeytettiin ja säätiöön luotiin uuden lain edellyttämä lähipiirisääntely.

”Ennen kaikkea uusi organisaatio tuo hyvin esiin toimintamme ytimen ja sen eri muodot. Olemme yhteiskunnallinen konserni, joka tekee sekä myy kunnille sosiaali- ja terveyspalveluita että tuottaa yleishyödyllisiä, kaikille avoimia palveluja heikoimmassa asemassa oleville ihmisille”, toimitusjohtaja **Olli Holmström** sanoo.

Säätiökonsernin liiketoimintana harjoittama palvelutuotanto tapahtuu konsernin tytäryhtiöissä, joita ovat Diacor terveyspalvelut Oy ja Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy. Emosäätiö keskittyy konsernin varainhoidon ja hallinnon järjestämiseen sekä yleishyödylliseen toimintaan. Sitä ovat muun muassa erityisryhmille tarkoitetut päiväkes-

kukset. Lisäksi säätiö tarjoaa kansalaistoiminnan vaikuttamismahdollisuuksia kaikille halukkaille.

Vastikkeeton toiminta rahoitetaan säätiön oman toiminnan tuotoilla, erilaisilla hankerahoituksilla ja avustuksilla. Toiminta ei tähtää voittoon, vaan ihmisten hyvinvoinnin parantamiseen ja säätiön auttamistyön kehittämiseen. Silti se on volyymiltaan suurta. Vuonna 2015 käynnissä oli 70 eri hanketta. Suurimpia hanketoiminnan rahoittajia olivat RAY ja Euroopan Sosiaalirahasto. Hanketoimintaa avusti 18 rahoittajaa 6,5 miljoonalla eurolla.

Säätiökonsernin tilikauden tulos oli 6,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tämä oli seurausta kiinteistömyynneistä Espoossa. Säätiökonsernin varsinaisen toiminnan tulos oli 0,7 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Vuonna 2014 tappio oli 3,4 miljoonaa euroa.

Konsernin kokonaistuotot olivat 148,1 miljoonaa euroa. Tuotoista terveyspalvelut toivat lähes 80 miljoonaa. Sosiaalipalvelujen – iäkkäille suunnattuja hoivapalveluita sekä asumisen, lastensuojelun sekä päihdetyöhön palveluita – tuotot olivat 47,4 miljoonaa. Taseen loppusumma oli 191,2 miljoonaa euroa.

Riku Siivonen

Vuosikertomus osoitteessa
hdl.fi > konserni

Apua traumatisoituneille kiintiöpakolaislapsille ja -perheille

Helsingin Diakonissalaitoksen Kidutettujen kuntoutuskeskuksessa on alkanut Lasten ja nuorten työryhmän toiminta. Sen asiakkaita ovat kiintiöpakolaisia Suomeen tulleet alle 24-vuotiaat kidutetut ja vaikeasti traumatisoituneet lapset ja nuoret perheineen.

Moniammattilinen työryhmä arvioi hoidon tarvetta, tuottaa kuntoutuspalveluja sekä ohjaa eteenpäin muihin palveluihin. Käytännön asiakastyö keskittyy Helsinkiin, mutta koulutusta ja konsultaatiota tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisille valtakunnallisesti.

”Suoran asiakastyön lisäksi toiminnan tavoitteena on osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistuminen kiintiöpakolaisia vastaanottavissa kunnissa. Näin kuntien uskallus ottaa vastaan kiintiöpakolaisperheitä kasvaa”, projektipäällikkö **Salli Alanko** sanoo.

Kidutettujen kuntoutuskeskuksessa on kehitetty erikoistuneita lasten- ja nuorisopsykiatrisia palveluita kahdessa hankkeessa vuosina 2010–2015. Uusi toiminta jatkaa niiden pohjalta.

Kidutettujen kuntoutuskeskuksen verkko-sivuilla on tietopankki, johon on koottu aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, tutkimuslähteitä, monikulttuuriseen traumatyöhön soveltuvia arviointimenetelmiä sekä tietoa trauman vaikutuksista oppimiseen. Lasten ja nuorten työryhmä tuottaa pankkiin uutta materiaalia.

Lasten ja nuorten toiminta rahoitetaan Turvapaikka-, maahanmuutto ja kotouttamisrahaston (AMIF) toiminta-avustuksella 2016–2018.

Riku Siivonen

hdl.fi > Kidutettujen kuntoutus

3 x pieni iso uutinen

1

DIAKONISSALAITOS MUKANA MAAILMA KYLÄSSÄ -FESTIVAALEILLA. Perinteinen kesän avaus, Maailma kylässä -tapahtuma järjestetään 28.-29.5. Helsingin Kaisaniemenpuistossa ja Rautatientorilla. HDL ja Helsingin Diakoniaopisto ovat mukana Yes In My Backyard -hengessä!

2

KUMMIPERHEET TUKEVAT TURVAPAIKANHAKIJOITA.

HDL:n tukiasumisyksikköjen ja alaikäisten ryhmäkodin nuorten tueksi on käynnistynyt kummiperhetoiminta. Jo 15 nuorella on oma kummiperhe, ja yhteensä 30 kummiperhettä on saanut koulutuksen. Lisää mahtuu mukaan, ota yhteyttä:

laura.lempinen@hdl.fi.

3

STRATEGIAJOHTAJA ALOITTI HDL:SSA.

Konsernin strategiajohtajaksi on nimitetty valtiotieteiden maisteri, MBA Mitti Storckovius. Strategiajohtajan tehtävä on uusi, ja sillä halutaan varautua entistä paremmin tulevaisuuteen ja parantaa yhteiskunnallisen konsernian uudistumiskykyä ja kannattavuutta. Storckovius on toiminut aiemmin muun muassa Nokia Oyj:n ja vuodesta 2014 Microsoftilla.

Arkkiatri Risto Pelkosen luento johdatti Yhteyspäivien osallistujat saattohoidon kysymysten äärelle. Merja Hällfast, Eila Sainio ja Paula Lagerstam jatkoivat ajatusten syventämistä paneelikeskustelussa.

Huumoria ja saattohoitoa

Tietävästi ihmiset ovat kuolleet aina, joten luulisi, että saattohoito on pysynyt aina samana. Mutta näin ei ole. Helsingin Diakonissalaitoksessa opiskelleiden Yhteyspäivillä selvisi myös, että sisarilla on omaleimainen huumorintaju.

TEKSTI > RIKU SIIVONEN KUVAT > SAKARI PIIPPO

IHMISTEN ELINKAARI muuttuu yhteiskunnan ja lääketieteen kehittyessä. Samalla myös elämän lopun vaiheet saavat uusia sävyjä. Se kävi selväksi Yhteyspäivien paneelikeskustelussa Diakonissalaitoksen kirkossa.

IHMISARVOISESTA saattohoidosta keskustelivat arkkiatri **Risto Pelkosen** kanssa sairaalapastori **Merja Hällfast**,

diakonissa **Eila Sainio** ja osastonhoitaja **Paula Lagerstam**. Lagerstam sanoi, että saattohoitoon liittyy uusia kysymyksiä esimerkiksi siksi, että muistisairaudet yleistyvät väestön keski-ikä kasvaessa. Se tarkoittaa, että muun muassa hoitotahtoon – ja sitä kautta kuolemaan – liittyviä kysymyksiä joudutaan ottamaan esille sairauden alkuvaiheessa, paljon

aikaisemmin kuin ennen. Muistisairaus etenee hitaasti, joten ihminen voi olla vielä fyysisesti hyvässä kunnossa, jolloin kuoleman ajattelemisen voi ahdistaa.

SINÄNSÄ Suomi on ollut saattohoidon eturintamassa jo 1980-luvulta lähtien. Vuonna 1982 Lääkintöhallitus julkaisi ensimmäiset terminaalihoidon ohjeet.

Sen jälkeen saattohoidon ympärillä käyty keskustelu on pohtinut muun muassa sitä, kuinka henkinen ja hengellinen tuki sopivat yhteen lääkehoidollisen näkökulman kanssa. Niin paneelikeskustelun osallistujat kuin arkkiatri Risto Pelkonen totesivat, että molempia tarvitaan, vaikka hengellinen lähestymistapa joutuu taistelemaan oikeutuksensa puolesta. Pelkonen

Aidot "kepsipuvut" päällään yhteiskuvaan kokoontuivat sisaret Tuulikki Vatanen, Aila Heinonen, Eira Pulkki ja Pirkko Pihlaja. Iltajuhlassa puheenvuoron otti muun muassa Marja-Helmi Hautala. Iltamessun toimitti säätiön toimitusjohtaja Olli Holmström.

siteerasi Terhokodin ylilääkäri **Juha Hännistä:**

"Tutkimukset osoittavat toistuvasti, että suurinta kärsimystä aiheuttavat eksistentssiin ja sosiaaliin suhteisiin, hylätyksi tulemiseen ja arvottomuuteen liittyvät seikat. Inhimillinen kärsimys noudattaa harvoin tieteen logiikkaa."

PELKONEN tiivistä saattohoidon ytimen: on kyse arvokkaasta kuolemasta, elämästä kuoleman kynnyksellä. Saattohoidolla pyritään arvokkaaseen kuolemaan – kuolevan ihmisen arvokkuuden vaalimiseen. Arvokkuuden kokemukseen kuuluu henkilökohtaisen integriteetin säilyminen, tunne elämän hallinnasta ja tuleminen

kohdelluksi ainutlaatuisena persoonana. Pohjana on jaksamaton ihmisarvo.

"Ihmisarvo on aina ehjä ja kokonainen. Se ei riipu tomumajan tilasta, hengen tai hengellisyden vahvuudesta. Kehdossa nukkuvan lapsen, kylän raitilla kahnustavan kulkurin ja kuolinvuoteella lepäävän vanhuksen arvo ihmisenä on sama. Kaikki ovat yhtä – etnisestä taustasta riippumatta", arkkiaatri Risto Pelkonen sanoi.

YHTEYSPÄIVIEN iltajuhlassa palkittiin perinteiseen tapaan taloon 70, 60 ja 50 vuotta sitten opiskelemaan tulleita. Vanhimmat olivat aloittaneet opiskelun vuonna 1946. Se oli vielä sisarkotiaikaa, eli käytännössä piti antaa elä-

mänsä toisten palvelemiseen laitoksen osoittamissa tehtävissä. Vastalahjaksi sai koulutuksen, asunnon, ylläpidon ja hoidon elämän loppuun asti.

"Silloin pommisuoajat olivat täynnä asunnottomia. Täällä sai leipää niin paljon kuin halusi, vaikka kaikesta oli pulaa. Täällä kulki aina sellainen tumma mies pitkässä mustassa takissa ja vain sandaalit paljaissa jaloissa, oli kesä tai talvi. Sitten minulle selvisi että se on Ilja Repinin poika Juri. Hän asui pelastusarmeijan yömajassa. Hänen loppunsa taisi olla aika ikävä", yksi juhlasisar muisteli.

Taivallahden seurakunnan pitkäaikainen työntekijä ja legendaarinen sisar **Tuulikki Vatanen** kirvoitti sisarista suurimmat

naurunpyrskähdykset..

"Ai muistella opiskeluaikaa? En minä haluaisi muistella sitä. Onko pakko? No minä muistan, että ehdotin kurssimme tunnuslauluksi Siionin virsistä 'Olen vankina täällä ja tiedän sen'. Mutta sitä ei jostain syystä valittu!" Vatanen kertoili – mutta lisäksi kuitenkin, että hyvää aikaa se opiskelu oli. "Johonkin juhliin valmistimme kohtauksen Seitsemän veljestä lukkarin koulussa. Minä olin Eero." Toinen sisar muisti esityksen ja kertoi, että Hilma Risanan, pelottava vanhempi diakonissa, oli seisonut Aurora-salin oven vieressä esityksen jälkeen ja huokaisut pettyneenä: "Sen minä sanon että vielä ne täällä tanssiksi pistävät."

D-asema kokosi asumisen tukea Kontulaan

Mariija Seppänen selvisi täpärästi tulipalosta. Siksi asuminen ei ole hänelle enää niin yksinkertaista. Hän kävi Asumisen pop up -päivässä. Siellä selvisi myös iso neuvoja kaipaava ryhmä: yksinäiset vanhukset, jotka eivät tiedä, minne mennä putkiremontin ajaksi.

SEN JUHANNUSYÖN vuonna 2012 **Mariija Seppänen** muistaa tarkasti. Hän heräsi kerrostaloasunnossa Puotilassa outoihin ääniin. Kolme miestä oli mennyt nukkumaan toiseen huoneeseen, toiseen taas Seppänen sekä ystävä, 25-vuotias **Tanja**. Sitten Seppänen tajusi savun.

”Me olemme kusessa. Täällä on tulipalo. Älä nosta päätäsi”, hän sanoi Tanjalle yrittäessään herättää tätä.

Seppänen huusi miehiä apuun, mutta kukaan ei vastannut. He olivat jo paenneet. Oli vain yksi vaihtoehto: selviytyä. Niin Seppänen päätti. Olihan hänellä neljä lasta. Sitä paitsi hän ei ollut koskaan tupakoinut ja harrasti aktiivisesti aikoinaan uintia. Keuhkot kestäisivät. Hän avasi oven: liekit löivät räjähtäen kasvoille. Muoviset silmälasit sulivat Seppänen päähän. Hän alkoi raahata paniikissa ollutta Tanjaa perässään ulko-ovelle. Mutta ovi ei auennut: kuumuudesta hehkuva kahva painui Seppänen kämmeneen kiinni.

Seuraavaksi hän muistaa maanneensa asfaltilla talon edessä ja hokeneensa: ”Siellä on vielä yksi. Siellä on vielä yksi.”

TANJA EI SELVINNYT. Mariija Seppänen oli koomassa kaksi päivää. Hänen tyttärensä valvoi äidin sängyn vieressä ja rukoili. Seppänen selvisi. Arvet jäivät.

”Täällä ei ole enää omaa ihoa”, Seppänen sanoo paljastaessaan olkapäänsä. Hän on tullut diakonin kanssa Kontutaloon Kontulaan Asumisen pop up -tapahtumaan ”Onnistuaks se?”.

Seppänen tarvitsisi uuden asunnon, sillä nykyinen ei sovi palovammapotilaalle. Kaupungille pitäisi laittaa hakemus.

Seppänen punaa vielä huulensa ja jatkaa matkaansa. Nuori mies istahtaa Sininauhaliiton asumisneuvontakioskille. Hän tarvitsisi apua kaverilleen.

”Se on tosi helisemässä. Se pääsi pakkohoidosta ja on sitten asut meillä. Oisko jotain numeroa mihin soittaa?”

Kyllä sellainen löytyy, lupaa Sininauhaliiton asumisen PopUp -projektin vastaava **Petra Laasonen**.

Onnistuaks se? -tapahtumassa sa-

Mariija Seppänen tarvitsisi uuden asunnon palovammojensa vuoksi.

Petra Laasonen Sininauhasäätiöstä tarjoaa tukea asumiseen.

”Asumisneuvoja eivät kaippaa vain päihteiden-käyttäjät.

man katon alle kokoontui asumisen tukeen palveluja tarjoavia toimijoita. Sininauhasäätiön kioskista muistutti, että kodista huolehtimisen lisäksi asumistaitoja ovat myös taloushallinta sekä ymmärrys vuokrasopimuksen velvoitteista. Takuu-Säätiö tarjoaa velkajärjestelyä, pienlainaa ja ja Penno-työkalua taloushallintaan. Kolmatta infopöytää piti Naapurussovittelukeskus. Sovittelun avulla ratkotaan arkielämää häiritsevää käyttäytymistä ja asumisyhteisön ristiriitoja.

HDL:n Kontulan D-aseman Saija Roininen kertoo, että tarkoitus on saada levitettyä Asumisen pop up -konseptia muillekin asuinalueille. Petra Laasonen sanoo, että asumisneuvoja eivät kaippaa vain päihteidenkäyttäjät, vaan myös yksinäiset vanhukset, joiden kotiin on tulossa putkiremontti.

”Heillä ei ole välttämättä kontakteja facebook-ryhmiin tai muihin paikkoihin, joista väliaikaisia asuntoja voisi saada.”

Riku Siivonen

Kuvat > Sakari Piippo

#respect kampanjoi seksuaalista kaltoinkohtelua vastaan

Vastikään lakiin rikosnimikkeenä tullut seksuaalinen ahdistelu on ikaikainen ongelma.

ILMOITUKSET seksuaalisesta ahdistelusta ovat poliisin tilastojen mukaan lisääntyneet tammi-maaliskuun aikana merkittävästi verrattuna viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Koko Suomessa seksuaalisia ahdisteluita on ilmoitettu 132, kun viime vuonna vastaavaan aikaan niitä oli 44. Helsingissä seksuaalisia ahdisteluita ilmoitettiin alkuvuoden aikana 46, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 5. Rikosnimikkeenä seksuaalinen ahdistelu tuli lakiin syyskuussa 2014.

”Poliisi on viestinnässään painottanut, että on tärkeää, että rikoksista ilmoitetaan poliisille mahdollisimman nopeasti. Nyt rikosilmoituksia on tehty selvästi aiempaa enemmän ja seksuaalinen ahdistelu ymmärretään rikokseksi, toteaa rikosylikomisario **Jonna Turunen** Helsingin poliisista.

Alkuvuoden aikana käyty julkinen keskustelu toi esille sen, että asiana seksuaalinen häirintä ei ole uusi. Seksuaalista häirintää on ollut suomalaisessa arjessa läsnä aina. Sitä esiintyy työpaikoilla, ravintoloissa, harrastuksissa, kaduilla, puistoissa, netissä, julkisissa liikennevälineissä, lähestulkoon kaikkialla.

”Seksuaalinen häirintä on vakava asia. Kenenkään ei tarvitse sietää puristusta, lääppimistä, kourimista, vihjailuja

Juontaja Aki Linnanahde ja moni muu julkkis on lähtenyt mukaan kampanjaan ahdistelua vastaan.

tai yksityisyyteen meneviä kommentteja. Kaikki häirintä ei täytä rikoksen tunnusmerkkejä, mutta minkäänlaista seksuaalista kaltoinkohtelua ei tarvitse sietää”, toteaa komisario **Johanna Guessous** Helsingin poliisista.

”Teimme yhdessä kahdenkymmenen toimijan kanssa julkilausuman seksuaalisen itsemääräämisoikeuden, toisten kunnioittamisen ja yhteiskuntarauhan puolesta. Jokainen voi ottaa osaa tämän tärkeän asian puolesta laittamalla sosi-

aaliseen mediaan itsestään kuvan, jossa käteen on kirjoitettu #RESPECT. Haluamme herätellä ihmisiä ajattelemaan niin omaa kuin muidenkin käyttäytymistä ja sitä, että epäasialliseen käytökseen voi ja pitää puuttua”, Guessous sanoo.

Yhteisen julkilausuman on allekirjoittanut 20 eri tahoa, jotka työskentelevät nuorten, aikuisten, naisten, lasten, miesten, poikien, tyttöjen, maahanmuuttajien ja erilaisten vähemmistöjen parissa. Tahojen työtä halutaan tehdä näkyväksi, jotta jokainen seksuaalista kaltoinkohtelua kohdannut henkilö tietäisi, mistä voi saada apua ja tukea. Joukossa on myös toimijoita, jotka tekevät laajasti ennalta estävää työtä muun muassa valistamalla, neuvomalla ja jalkautuneena kansalaisten parissa. Helsingin Diakonissalaitos on yksi tällainen toimija ja julkilausuman allekirjoittaja.

Markku Niskanen

#RESPECT -KAMPANJAAN VOIT OSALLISTUA NÄIN:

> Kirjoita kämmeneesi #RESPECT, ota itsestäsi selfie ja jaa kuvasi sosiaalisen median kanavissa esimerkiksi seuraavan tekstin kera: ”Olen mukana seksuaalisen itsemääräämisoikeuden, toisten kunnioittamisen ja yhteiskuntarauhan puolesta, oletko sinä? #RESPECT”

Sisarten kesäpäivät Heponiemessä 9–11.8.2016

Tule virkistäytymään ja nauttimaan luonnon kauneudesta ja hoitavasta yhdessäolosta!

Lisätietoja ja ilmoittautumiset ennen 22.6.2016
karin.strandberg@hdi.fi p. 0505658109

Lahjoittajat synnyttivät Anna-Marialle työpaikan

IHAN JOKA työpaikkailmoituksessa ei vaadita hakijalta kokemattomuutta. Kun tänä keväänä nuorten palvelu Vamokseen haettiin uutta työntekijää, oli kokemattomuus olennainen hakukriteeri. Tarjolla ollut työpaikka oli nimittäin tulosta Vamos-nuorten joulukampanjasta. Se innosti ihmisiä ja yrityksiä lahjoittamaan nuorelle ensimmäisen oman alan työpaikan.

Heti kampanjan päätyttyä käynnistettiin sopivan ihmisen etsiminen. Nyt pohjoissavolainen **Anna-Maria Toivonen**, 25, on ollut töissä Helsingin Vamoksessa huhtikuusta asti.

”Olen vasta valmistunut Itä-Suomen yliopistosta opinto-ohjaajaksi. Aloin vähän ennen valmistumista etsiä työpaikkaa ja huomasin tämän Vamoksen homman, joka vaikutti tosi mielenkiintoiselta”, Anna-Maria kertoo.

ANNA-MARIAN ENSIMMÄISET työviikot ovat kuluneet tutustuessa Vamoksen toimintaan Peruskoulustartti-ryhmässä.

”Olen auttanut nuoria opinnoissa, ja äsken tehtiin esimerkiksi yhden nuoren kanssa ansioluetteloa.”

Työ Vamoksessa on Anna-Marialle tärkeä kahdesta syystä. Ensinnäkin siinä pääsee auttamaan muita ja tekemään työtä, jolla on merkitys. Toiseksi ensimmäinen oman alan duuni on kuin lottovoitto.

”En olisi ikinä uskonut, että tällaisessa työllisyystilanteessa voisin saada heti töitä. Olen aina halunnut tehdä työtä, jossa voin auttaa muita ihmisiä ja etenkin nuoria, joten on mahtavaa, että eka paikkakin tuntui jo ihan omalta. Tällaisia mahdollisuuksia pitäisi olla muillakin!”

Ella Saranpää

> Kirjat

Rekolan ajattomuus – aina ajankohtaista

Juhani Rekola (1916–1986) on tunnettu ja samalla aivan liian tuntematon kirjoittaja. Osa tunnettuudesta on 2000-luvun peruja, kun hänen kirjansa ja postuumisti julkaistut kirjoituksensa nousivat uuteen suosioon. Muun muassa esseisti **Antti Nylén** on kertonut ihastuksestaan.

Uusin osa Rekolan tarinaan on kirja *Herääminen pimeään*. Se sisältää Juhani Rekolan lehtikirjoituksia 1960-luvulta. Rekola toimi ennen yli 50-vuotiaana alkanutta kirjailijänuraansa Tukholman seurakunnassa ja kirjoitti samalla ahkerasti muun muassa Aamulehteen ja Kotimaahan.

Herääminen pimeään on toimittaja **Heimo Hatakkan** kokooma ja toimittama. Hatakka on myös tehnyt hienon pienen kirjallijaesittelyn Rekolasta kirjan

Juhani Rekola:
Herääminen pimeään
Toimittanut Heimo Hatakka
Kirjapaja, 2016.

alkuun. Se antaa lisää ymmärrystä lukijalle Rekolan maailmankuvan muodostumisesta. Hän oli koulussa kiusattu. Gummeruksen kulttuurisuvusta polveutuva Rekola joutui jättämään suvun

kirjaston Viipuriin evakkomatkan vuoksi. Mutta Rekola ei kaivannut maallista pääomaa. Hän kritisoi kirkon ulkokuorta ja tyhjiä fraaseja. Rekolalle usko oli ”heräämistä pimeään”.

Rekolan pohdiskeleva elämänasenne tiivistyy hyvin hänen vastauksessaan radiotoimittajalle vuonna 1985. Haastattelun aluksi toimittaja kysyy ”Miten määrittelisit itse itsesi?” Rekola vastaa:

”Kuka voi esitellä omaa itseään, mikä mies sitä on? Jokainen tuntee minut enemmän kuin minä itse tunnen. Kun tämä elämä on mennyt näin pitkälle, sitä on kokenut suuren epävarmuuden ja sen, että tämä elämä päättyy, ei epäonnistumiseen vaan tappioon. Se tappio välkky edessä päin. Toisen pitää kertoa,

kuka sitä on, en minä sitä osaa kertoa.”

Rekolan tekstit ovat säilyttäneet ajankohtaisuutensa ja ajattomuutensa. Hän liikkuu suuresti arjen, historian, tieteen ja uskonnon välimaastoissa. Hän ymmärsi taiteen vaikutuksen. Rekolan mukaan taideteoksessa ”voi löytyä jo koko se armo, jota sana on vasta etsimässä”.

Rekolan tinkimätön mutta humaani lähestyminen uskoon ja ihmiseen ei kalpene maailmankirjallisuuden vierellä. Ehdotankin, että uskonnon opetuksesta yläasteella iso osa tulisi käyttää Rekolan tuotannon lukemiseen ja siitä keskustelemiseen. Uskon, että silloin joku oppilaista voisi herätä myös valoon.

Riku Siivonen

Karin Strandberg

Johtava diakonissa
Ledande diakonissan

Elävien kasvot

”**JOS SINULLA ON** asiaa Isä Jumalalle, paina 1.”

”Jos sinulla on asiaa hänen Pojalleen, paina 2.”

”Jos etsit Pyhän Hengen johdatusta, paina 3.”

Joskus tuntuu, että tekniikka ja automaatio vallitsevat useimmilla aloilla. Onneksi emme kohtaa puhelinvastaajaa, kun käännyimme Luojamme puoleen.

Jumala on tavoitettavissa toisella tavalla. Luomistyössään, luonnon kauneudessa, juuri nyt alkukesän vihreydessä. Jumala on tavoitettavissa Sanassaan ja siinä mitä tapahtuu, kun ihmiset kohtaavat kasvokkain.

Tekniikka ja automaatio, joiden pitäisi auttaa meitä, voivat liian pitkälle vietyinä sisältää riskin, että katoamme inhimilliset kasvomme. Kasvoton kommunikointi ilman riskiä tulla tunnistetuksi tekee helpomaksi levittää vihapuhetta. Kaikki kunnia facebookille, mutta kun kohtaamme kasvokkain, face to face, meistä tulee eläviä toisillemme. Ihmisen ääni ja ihmisen katse auttavat meitä tulemaan todellisiksi. Robotit auttavat hoitotyössä – ehkä, mutta kuka näkee sairaan ihmisen katseessa olevan tuskan?

Diakoniaa, kristillistä lähimmäisen rakkaudenpalvelua, ovat kautta aikojen vieneet eteenpäin ihmiset, jotka uskaltavat olla kasvokkain hädän kanssa. He ovat saaneet kuulla vastasyntyneen ensimmäisen huudon ja nähdä hänen avautuvat silmänsä. He ovat saaneet olla sulkemassa vanhuksen silmät, kun tämän katse on sammunut. Tässä on ihmisläheisen hoidon lahja, rikkaus ja haaste.

Arkkiatri Risto Pelkonen viittasi kevään Yhteyspäivillä tutkimukseen, jonka mukaan saattohoidettavan suurin kipu on se, että hän ei tule nähdä tai että hän ei saa kokea toisen ihmisen läsnäoloa.

Kuinka voimme koota voimamme kohdataksemme sen, mikä on pahaa ja vaikeaa? Harjoittelemalla avoimuutta sitä kohtaan, mikä on meille vierasta? Ankkuroituminen ja avoimuus. Molempia löydämme diakoniaväestä.

Voimaa mennä eteenpäin voimme ammentaa tuhatvuotisesta traditiosta, joka on annettu meille Herran siunauksessa: ”Käännä kasvosi meidän puoleemme ja anna meille rauha.”.

De levandes ansikten

”**HAR DU ÄRENDE** till Gud Fader? Tryck 1.”

”Har du ärende till hans Son? Tryck 2.”

”Eller söker du vägledning av Den Helige Ande? Tryck 3.”

Nej, knappast är det så det skall gå till – fastän det ibland kan tyckas, att tekniken och automatiken tar över på de flesta områden, så är det lyckligtvis är inte så, att en automatsvarare möter oss när vi vänder oss till vår Skapare.

Gud låter sig finnas på andra sätt. I sin Skapelse, I naturens skönhet, just nu synlig I försommarens grönska. Gud låter sig finnas genom sitt ord och genom det som sker när människor möts, ansikte mot ansikte.

Tekniken och automatiseringen som skulle vara oss till hjälp, kan om den drivs för långt, innebära risken att vi förlorar vårt mänskliga ansikte. Kommunikation utan ansikte, och utan risk att bli igenkänd, gör det lättare att sprida det som vi kallar hatprat. Facebook I all ära, men när vi möts face to face – eller ansikte mot ansikte - blir vi mera levande. En mänsklig röst, en mänsklig blick hjälper oss att bli till. Robotar som hjälp I vården - javisst, men vem ser smärtan I den sjuka människans blick?

Diakonin, den kristna kärlekstjänsten till medmänniskorna, har genom tiderna förts vidare genom människor som vågat stå ansikte mot ansikte med nöden. De fick vara närvarande vid den nyföddas första skrik och nyvagnade blick och de fick vara med och sluta en äldrings ögon, när dennas blick hade slocknat. Här finns den människonära vårdens gåva, rikedom och utmaning.

Arkkiater Risto Pelkonen som föreläste vid vårens Gemenskapdagar, hänvisade till forskning som bekräftar, att den största smärtan vid vården I livets slutskede, finns I att inte vara sedd eller att inte få uppleva en annan människas närvaro.

Hur kan vi samla vår krafter att möta det onda och svåra? Om vi övar oss I öppenhet mot det som är oss främmande? Förankring och öppenhet. Båda hittar jag hos diakonins folk.

Kraft att gå vidare kan vi också ösa ur den tusenåriga tradition som getts oss I bönen Herrens välsignelse: ”Vänd ditt ansikte till oss, och ge oss din frid.”

Pian minä olen #olemassa

Maria 3 v., Romania

Helsingin Diakonissalaitoksen kannatusyhdistyksen keräyslupa: POL 2014-16146, myönnetty 11.3.2015, voimassa 11.3.2015-10.3.2017. Lahjoitukset käytetään Helsingin Diakonissalaitoksen työhön Romaniassa vuosien 2016-2017 aikana.

Liian moni romanilapsi jää syntyessään ilman virallista henkilöllisyyttä Romaniassa. Koska heitä ei ole olemassa, heidän on lähes mahdotonta päästä kouluun, lääkäriin tai saada sosiaaliturvaa.

Helsingin Diakonissalaitos tekee työtä romanilasten ja -perheiden auttamiseksi Valea Seacan alueella. Kummikylähanke tukee etenkin naisia ja lapsia, jotka ovat romaniyhteisössä kaikkein heikoimmassa asemassa.

Sinä voit auttaa perheitä. Jo 25 euron lahjoituksella lapsi saa henkilöllisyyden. Äidin henkilöllisyyden hankkiminen on mahdollista 50 euron lahjoituksella.

**Lahjoita
henkilöllisyys!**

hdl.fi/kummikyla

FI51 2065 1800 1082 98
viestiksi: Kummikylä

**HELSINGIN
DIAKONISSALAITOS**

HDL.FI